

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN 29 OKTOBER 1911.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE

JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

Iduns Jubileumspristävling

Resultatet

af
den stora litterära pristävling
med sammanlagt
sjutusenfemhundra, 7,500
kronor i pris,

anordnad med anledning af Iduns
förestående

25-årsjubileum.

Två nya litterära namn!
Två sedan länge välkända!

ESTER NENNES

ERNST LUNDQUIST

DÅ IDUN våren 1910 utlyste en stor litterär pristävling till hufvudsak af tidningens 25-åriga tillvaro, gjorde vi det i den vissa öfvertygelsen, att tävlingen äfven denna gång skulle få ett förlopp, som skänkte ökad intresse åt vår följningsafdelning och ytterligare befäste de litterära traditioner, öfver hvilka Idun med fog kan känna sig stolt. Det är oss en glädje kunna meddela våra läsare, att denna förhoppning åter blifvit uppfyllt.

Visserligen har icke det första priset, 5,000 kronor, kunnat gifvas helt åt någon af de täflande, utan har prisnämnden, efter nu slutförd granskning, beslutit prisets delning mellan två författare, hvilkas arbeten synts granskarne jämnställda i fråga om innehållsvärde och stil.

Vid namnsedlarnes brytande befunnos romanerna i fråga vara författade den ena af fröken Ester Nennes, den andra af skriftställaren Ernst Lundquist. Romanen

Det nya ansiktet

af
Ester Nennes

belönas alltså med ett pris af tvåtusenfemhundra (2,500) kronor och kommer densamma att inleda vår 25:te årgångs romanbibliotek.

Fröken Nennes är ett alldeles nytt namn inom vår litteratur, och den skildring, med hvilken hon nu debuterar, har till ämne en nutidskvinnas utvecklingshistoria i ett äktenskap med en man, som representerar det maskulina könets obenägenhet att vilja förstå den moderna kvinnans själslif och hennes kamp för likställighet i rätt och ansvar de båda könen emellan. På grund af den fläkt af aktualitet, som genomgår skildringen, och den obestridda talang, hvarmed det hela är framställt, lider det intet tvifvel, att vår läsekrets kommer att ägna boken den största uppmärksamhet.

Fröken Nennes är född den 26 juni 1871, och hennes föräldrar, bägge nu döda, voro kyrkoherden i Västerviks och Törnesfalls församlingar kontraktsprosten fil. d:r Magnus Nennes och Carolina Sellman. Åren 1889—92 tjänstgjorde fröken N.

som biträdande och vikarierande teckningslärarinna vid Västerviks Elementarläroverk för flickor, 1892—95 genomgick hon Högre Lärarinneseminarier. Under läsaren 1895—1901 lärarinna vid Landskrona Elementarläroverk för flickor, blef hon 1901 föreståndarinna för samma skola, på hvilken post hon kvarstod till 1911. Det sist gångna läsåret har hon varit tjänstledig för sin hälsas

WETTERGREN & KERBER

DIREKTÖR DAN BROSTRÖM

ARBET KUYLENSTIERNA-VENSTER

AIVVA UPPSTRÖM

vårdande och numera erhållt begärdt afsked från sin skolbefattning. Fröken Nennes har icke förut ägnat sig åt skönlitterär verksamhet, endast skrivit några tidningsartiklar i kvinnofrågan.

Det första prisets andra hälft, *tvåtusenfemhundra* (2.500) kronor, tilldelas romanen

Gunnar af Ernst Lundquist.

Denne författares penna är så välkänd för vår läsekrets, att något omständligt ordande om förtjänsterna i hans nyaste arbete ej påkallas. Det vilja vi dock säga, att "Gunnar" torde kunna kännetecknas som något af det bästa Ernst Lundquist skrivit under sin långa författarbana, fylld som skildringen är af dramatisk gestaltningskraft och buren af sin upphofsmans klara, smidiga berättarstil.

Det andra priset, *femtonhundra* (1,500) kronor, har tillfallit berättelsen

Ödesrunor

af Elisabeth Kuylenstierna-Wenster

hvars gripande handling är förlagd till Lappland. Den populära författarinnan utmärker sig här genom en själf full framställningskonst, som torde komma att förskaffa hennes författarskap många nya vänner.

Det tredje priset slutligen, *ett tusen* (1,000) kronor, har tilldelats en hittills obekant författarinna för romanen

"Nya Sverige" af Aivva Uppström

en synnerligen medryckande skildring af de första svenskarnes lif i Amerika.

Utom dessa fyra prisbelönade arbeten önska vi begagna oss af vår förbehållna rätt att efter särskild öfverenskommelse med respektive författare inlösa tre verk, hvilkas värde väckt vår uppmärksamhet, nämligen "En Bretagne-saga", "En butiksflicka" och "En Vasaättling", och ha vi därom redan inledt underhandlingar.

Öfriga i täflingen deltagande torde innan årets utgång låta afhämta sina manuskript mot uppgifvande af desammas titel och motio.

Stockholm i oktober 1911.

IDUNS REDAKTION.

Sparsamhetsfrukosten.

IDUN HAR fått ett glädjande bevis på våra husmödrars intresse för finare matlagning, förenad med en i dessa tider nödvändig sparsamhet. På vår uppmaning att söka åstadkomma och till Idun lämna skildring af antingen en sparsamhetsfrukost för 8 personer för 5 kronor eller en för 6 personer för 4 ha de svarat med att insända icke mindre än 50 täflingskrifter, af hvilka de flesta innehålla två och andra flera förslag till sådana frukostar. Alla de täflande ha förstått att det gällde att åstadkomma en rikligare och festligare frukost än hvad man vanligen anser nödigt, och det är förvånande hur fyndigt många af de täflande använt sig af den ganska knappt tilltagna summan.

Mängden af täflingskrifter har emellertid gjort att ännu endast en förberedande gallring medhunnits. Den afgörande bedömningen kommer redaktionen att med älskvärdt biträde af fröken Elisabeth Östman, som tillkallats som sakkunnig, företaga i så god tid att resultatet hinner offentliggöras i nästa veckas nummer.

RED. AF IDUN.

PSALMBOKSKOMMITTÉN. I MIDTEN ORDFÖRANDE BISKOPEN J. A. EKLUND, TILL VÄNSTER KYRKOHERDEN A. F. RUNSTEDT, TILL HÖGER D:R E. N. SÖDERBERG. A. LARSSON FOTO.

Vår psalmbok i ny gestalt.

SOM BEKANT ha två officiella och flera enskilda förslag till revision af 1819 års psalmbok framlagts och förkastats, innan k. m:t på hemställan af 1908 års kyrkomöte den 27 nov. samma år utnämnde en ny kommitté bestående af biskopen öfver Karlstads stift teol. doktor J. A. Eklund, ordförande, kyrkoherden A. F. Runstedt, Gökhem, och som sekreterare fil. doktor E. N. Söderberg, redaktör af tidningen Upsala och bekant som skald äfven på det religiösa området.

Man undrar knappast på att arbetet måst åter och åter göras om, ty det är ett ytterligt svårt och maktpåliggande värf att omgestalta vår gamla psalmbok, hela folkets skatt och egendom, hvars nuvarande form har hundrars årig häfd, medan dess rötter nå tillbaka till lutherdomens unga kraftdagar.

Psalmboken är kanske den mest lästa bok i vårt land, den ger den religiösa uppbyggelsen i en lättfattlig form, dess bästa psalmer läras vid mors knä och läsas ännu när synen sviker af trötta gamla stämmor, för hvilka hvarje ord är välbekant. Den rymmer ju därjämte skatter af stort och ovanskligt poetiskt värde från de dagar, då själfva tidens samlade och lefvande religiösa anda fostrade de stora psalmdiktarna såsom Luther, Spegel, Svedberg, och då den starka religiösa känslan fann det inspirerade poetiska uttrycket.

Emellertid har det ju länge varit klart, att vår psalmbok i sin nuvarande form bär på en del dött gods af sällan lästa och aldrig sjungna psalmer, hufvudsakligen från upplysningstidhvarvet och hvilka i själfva verket icke äro psalmer, men religiösa hymner. Likaså att den saknar uttryck för de nya och skiftande former af det kyrkliga och religiösa lifvet, hvilka ännu icke gjort sig gällande vid psalmbokens senaste redigering.

En ny redaktion skulle därför icke vara en akt af pietetslöshet, men snarare af pietet genom en behöflig gallring och utvidgning.

Den ofvannämnda kommittén, som haft sig arbetet anförtrödt, har i dagarna öfverlämnat sitt förslag, som kraft ett drygt arbete, dels

af kommittémedlemmarna hvar för sig, dels vid ett stort antal kommittésammanträden. Förutom själfva förslaget innehåller också det öfverlämnade manuskriptet en motivering, i hvilken de för revisionsarbetet ledande synpunkterna sammanfattats. Dessa ha varit att icke ta hänsyn till någon särskild partibildning eller teologisk tidsrikning inom vårt kyrkolif, utan häfda en fri och vidhjärtad folkkyrklig åskådning. Förslaget skall nu utsändas till domkapitlens och de teologiska fakulteternas bedömande, hvarefter kyrkomötet såsom sista instans afgör dess öde. Vid ett samtal med kommitténs sekreterare, doktor E. N. Söderberg, ha vi erhållit en del uppgifter om det nya förslaget, som vid nyåret torde komma att föreligga i tryck.

Den nya psalmboken omfattar 636 nummer. Af psalmförrådet i 1819 års psalmbok har utgallrats omkring ett 70-tal, just af de 1700-talsförfattare, som inleda psalmboken, samt af Wallins epigoner och af Ödmann. De nya psalmerna utgöra alltså vid pass 200.

Af dessa äro emellertid endast en del i egentlig mening nya, då den klassiska psalmdiktningen är företrädd med många i den nuvarande psalmboken icke upptagna psalmer. Vi nämna sådana af Luther, Paul Gerhardt, Heermann m. fl. Äfven flera nya 1700-tals psalmer ha intagits samt några nya af Wallin och hans samtida. De danska, norska och finska äldre och yngre psalmboksförfattarna ha också kommit med, såsom danskarna Brorsen och Ingemann, finnarna Runeberg, Topelius och Stenbäck, norrmannen Landstad.

Ett stort antal öfversättningar ha verkställts af kommitténs ordförande, biskop Eklund, som öfversatt Arndt, Sturm, Knatt m. fl.

Modern svensk psalmdiktning är företrädd af namnen C. A. Thorén, C. D. af Wirsén, S. Cavallin, Edv. Evers, Paul Nilsson, S. Alin, B. Risberg och af kommittémedlemmarna själfva, af hvilka Eklund skrivit 4, Runstedt 3 och Söderberg 7 originalpsalmer.

Säkert är det en stor del af den svenska allmänheten, som med lifligt intresse afvaktar utgifningen af det nya förslaget, som redan genom de principer och de namn, som äro företrädda, lofvar det bästa. E. W.

<p>Prenumerationspris:</p> <p>Vanl. upplagan: Helt år Kr. 6.50 Halft år > 3.50 Kvartal > 1.75 Lösnr > 0.12</p>		<p>Praktupplagan:</p> <p>Helt år Kr. 8.— Halft år > 4.25 Kvartal > 2.25 Lösnr > 0.15</p>		<p>Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersamuelsg. 43.</p> <p>Redaktionen: Riks 1646. Allm. 9808. Kl. 10—4. Red. Nordling: Riks 8860. A. 402. Kl. 11—1. Verkst. direktören kl. 11—1. Riks 8859. Allm. 4304.</p>		<p>Annonspris:</p> <p>Pr millimeter enkel spalt: 25 öre efter text. Utländska annonser debiteras 50 öre med 80 öre å textsida. 20 % förhöjning å särskild begärd plats.</p>	
--	--	---	--	---	--	--	--

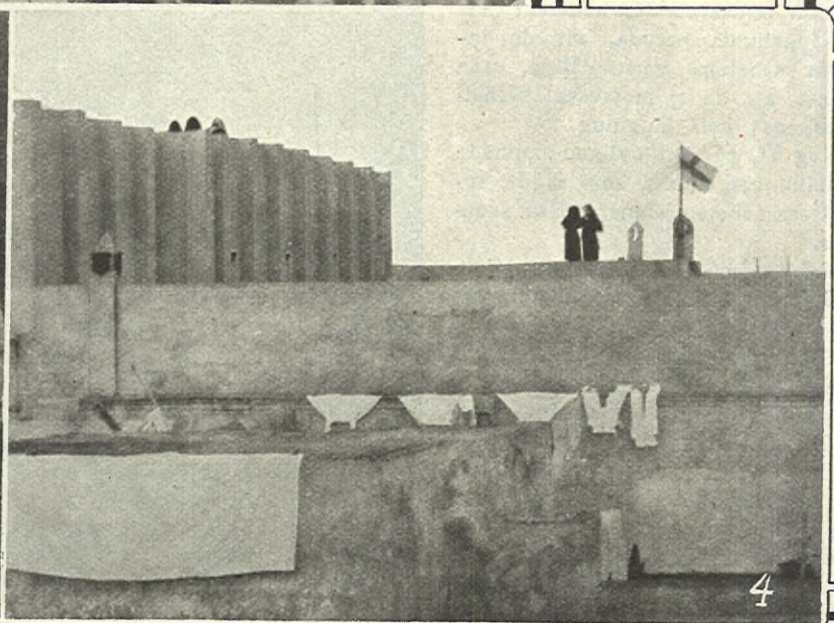
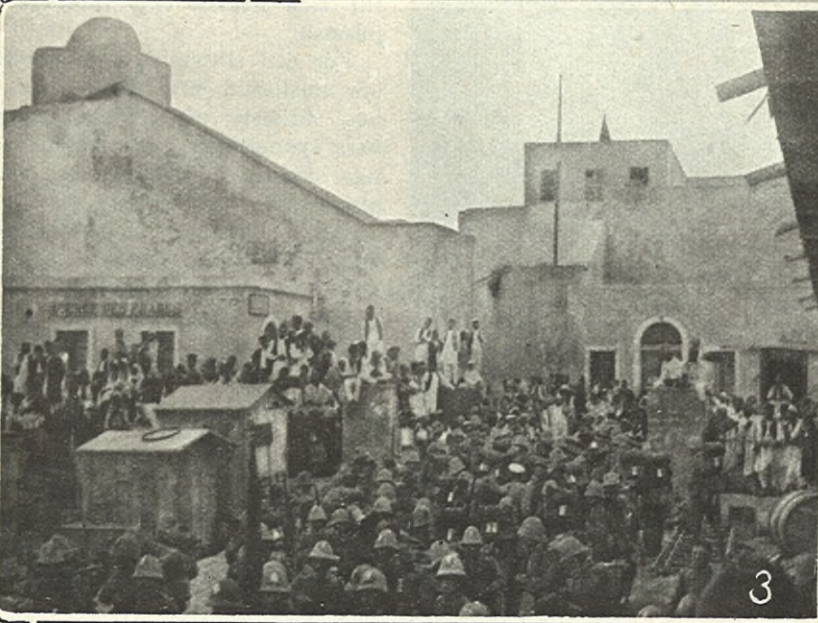
Kriget i Tripolis

KRIGSHÄNDEL-
SERNA i Tripolis
bilda för närvarande det
stora världsskådespelet
på den politiska teatern.
Telegrammen korsa och
motsäga hvarandra: den
ena dagen heter det,
att medling och freds-
slut stå för dörren, den
andra profeteras om
ändlösa strider och för-
vecklingar. Ett är visst:
att italienarne fattat
fast fot i Tripolis huf-
vudstad och under inga
omständigheter synas
sinnade att vika för
turkarne. Vi äro i dag
i tillfälle meddela några

originalfotografier från
krigsskådeplatsen, tagna
af firman Charles Trampus
i Paris. På nr 1
se vi de italienska trup-
perna debarkera i Tri-
polis hamn, på nr 2
plantera de den italiens-
ska flaggan, på nr 3
ha de ryckt fram till
Grande place i stadens
centrum, där de utdela
lifsmedel till de nödlid-
dande araberna. Nr 4
slutligen ger en vy från
italienska hospitalet, där
barmhärtighetssystrarna
från murkrönet åskåda
sina landsmäns fram-
ryckning.

KOSTYMER

Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

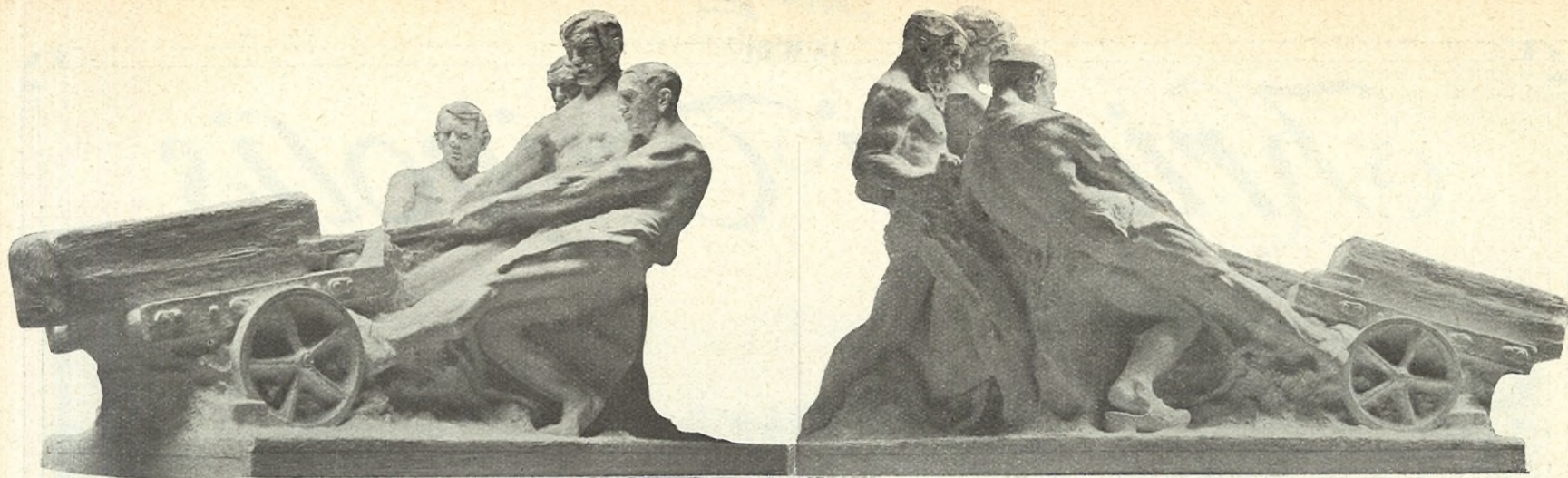
huru smutsiga de än må vara kunna genom kemisk tvätt blifva fullt användbara. Kanske behöver Ni ej i år köpa någon ny. Kemisk tvätt och prässning af kostym kostar endast Kr. 4.50 hos Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kopia-
och Tryckpapper
samt Kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

GOTTFRID LARSSONS INDUSTRI-MONUMENT. FRÅN FRAM- OCH RYGGSIDAN.

Svenskarna på "Höstsalongen" i Paris.

VÅRA LANDSMÄN, som under senare år i ganska stort antal brukat vara representerade på "Höstsalongen", äro i år fåtaliga i Grand Palais' salar. Af svenskar finnas nämligen endast sex konstverk utställda af fyra konstnärer, hvilket ju kan anses som mycket ringa, när man betänker, att omkring tvåtusen arbeten äro antagna.

Det påstås, att svenskarnas frånvaro från "Höstsalongen" i år skall vara beroende på, att deras sändningar i stor utsträckning refuserats, och jag är böjd för att tro så vara förhållandet, ty det har kamraterna emellan glunkats om, att än den ene än den andre från Grand Palais fått återhämta sina arbeten försedda med den obehagliga bokstafven R, som betyder "refusé" d. v. s. "mottages ej".

Alltid är det ju tråkigt att bli refuserad, när man gjort sig besvär med att till en utställning insända arbeten, som man naturligtvis själf tycker vara utmärkta, men jag tror, att de yngre konstnärerna taga en "refusé" från "Höstsalongen" med mera jämnmod än deras föregångare gjorde, när juryn vid den gamla "Salongen" på 1870- och 80-talen ritade sitt nedriga R på dukarnas baksida. "Höstsalongen" representerar en särskild riktning och är i sin stil minst lika ensidig som fordom "Salongen" var, och om den i viss mån är intressantare än andra parisiska konstutställningar, kan det ej förnekas, att dess jury i hög grad låter sig påverkas af tycken och sympatier. Att bli refuserad där behöfver därför ingalunda betyda, att de insända arbetena varit dåliga, utan endast att de ej motsvarat "Höstsalongens" hela läggning.

Nog af, på den nyligen öppnade utställningen finnas, som sagdt, endast sex arbeten, signerade af svenskar.

Främst måste då nämnas *Gottfrid Larssons* industrimonument, som redan för ett par år sedan, ehuru då endast i eskiss, vid den utlysta täflan eröfrade 2:a priset. Det är sannolikt det största skulpturverk en svensk bildhuggare någonsin utställt i Paris och på samma gång är det onekligen en af de mest uppmärksammade af alla på "Höstsalongen" utställda skulpturer. Det har fått en utmärkt plats, som det väl försvarar och som tillfullo låter åskådaren förstå, huru det präktiga

konstverket kommer att te sig utfördt i granit och uppställt i det fria såsom konstnären tänkt sig.

Den begåfvade unge skulptören *Carl Frisendahl* har i år insändt ett förträffligt porträtt i brons af en ung man samt en katt ristad i sten. Detta senare arbete, hvars originalitet jag är långt ifrån att vilja underskatta, har dock en dragning åt "chic" eller manér, som man inte varit van att finna i konstnärrens tidigare verk, och som man vill hoppas ej måtte komma att undanskjuta det allvarliga i Frisendahls känsliga och personliga konst.

Frans Timén är en ung målare, som i år för första gången utställer i Paris. Hans tvenne dukar: "Porträtt af m:me S. G." och "Vid hafsstranden" tyda visserligen på inflytelser af *Wilhelmsson*, men ha likväl åtskilligt originellt att bjuda på och visa oss ett allvarligt sökande efter nya värden.

Den fjärde svenske utställaren är *Thure Valler*, som möter med en byst framställande den unge svenske skulptören S., som sedan ett par år uppehållit sig i Paris. Bysten är åtskilligt öfver naturlig storlek samt ger en stiliserad bild af modellen.

Detta är alltså allt hvad svenskarna i år uppvisa på "Höstsalongen", det är visserligen ej mycket, men med Larssons ståtliga grupp i spetsen intaga våra landsmän icke dess mindre en ganska uppmärksam plats på årets "Höstsalong".

W. LEGRAN.

Hemmets och kvinnans konst.

DET NYA OCH FRISKA ordet om den svenska textilen sades för en tio år sedan, då en ledande intellektuell tidning i Stockholm auktoritativt fastslog den nya svenska textilens betydelse och värdighet som konst. Sedan dess ha våra textilteljeers regelbundet återkommande utställningar, höst och vår och litet där emellan, gifvit rik anledning att variera det då gifna uppslaget, och om än textilartisterna och deras kritiker delvis äro nya, så äro termerna ungefär desamma. Man bedömer och berömmar efter alltid samma schablon.

Denna princip att betrakta hvarje textilarbete som ett konstverk, med sitt eget originella lif, sin egen subtila mening, sin ofta hårdagna symbolik, må ha haft den bästa moraliska verkan på textilfolkets ambition och entusiasm, men den har gjort att efter alla dessa år af arbete vår svenska textilkonst, representerad af de stora stockholmska institutionerna, står sluten och främmande för den breda kvinnliga publiken. Den köper sina arbeten alljämt i tapisseribodarna, där den visserligen icke får unika konstverk, något som den ej begär eller behöfver, men där den numera får vackra arbeten till pris, som kunna rättas efter publikens betalningsförmåga, då säljarna ej behöfva betala konstnärns inspiration. Ett indirekt och välgörande inflytande torde dock textilteljeerna, trots sin förnäma afskildhet, utöfva på de arbeten, som det kvinnliga Sverige broderar till sina älskade eller fruktade om jularna.

För den elitpublik, som har råd, bör emellertid ett besök t. ex. nu hos *Giöbels* på höstutställningen vara synnerligen gifvande, för vanliga dödliga är det en mera platonisk lycka. "Det billiga blir så lätt banalt," säger herr *Wallander*! Här finnas emellertid utsökta saker i alla den moderna textilens skiftningar, det tjänar blott till så litet att räkna upp färger och motiv, som endast kunna ge dem illusion, hvilka besökt utställningen, och de behöfva den ju inte.

Giöbels bärande krafter äro herr *Alf Wallander*, fröken *Stålbrand*, fru *Sutthoff*, fru *Günther*, fröken *Zeinwoldt*. Har man gått några år på utställningar, så har man så småningom bildat sig en uppfattning om hvars och ens karaktäristika, och det

JUNGFURU MARIA. KARTONG TILL GOBELIN AF ALF WALLANDER.

Hudens vård.
CREME SIMON · PARIS

Enda medel som gör hyn vacker och len utan att irritera huden.

PÄRMAR

till IDUN 1909 och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldtryck kr. 1:50. Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postansvar insändes.

En hvardagshistoria.

roar en att igenkänna dem i de nya arbetena. Ganska svårfångad är dock t. ex. herr Wallander, som försöker sig på alla genrer i världen och för hvilken en resa, en dikt, en zoologisk trädgård eller en vinspalier betyder en textildéd. Hans och utställningens clou är i år en kartong af Jungfru Maria i Karlfeldts dikt med samma namn. Ingenting kan vara svårare än att försöka sig på en bildlig gestaltning af en poetisk figur, som likt denna är känd och älskad i hela landet. De flesta skola, utan att förneka kartongens konstnärliga förtjänster, säga: så hade jag inte tänkt mig henne! Den lilla madonnan från Dalarna står mot en starkt stiliserad bakgrund af blommor i tillbakadragna färger och i bården äro Sjugareby och "den slående björnen" inkomponerade. Man väntar nu på en mecenat, som kan bekosta kartongens utförande i gobelin.

Fröken Stålbrand är en smidig och öfverraskande talang, som har en hel del arbeten vid denna utställning, portiärer och gardiner, schalar och väskor, kuddar och dukar. Hon lär själf nästan utan ritningar arbeta fram sina mönster på materialet, och hennes arbeten bära också prägeln af något omedelbart, intuitivt.

Fru Sutthoffs arbeten ha, som ofta anmärkts, prägeln af ett helt annat temperament, kanske mera tillgängligt för en hel del folk. Hon har djupa, ärliga linjer och färger.

En nyhet för Giöbels är växtfärgningen, som följt med fru Wærn-Bugge från Göteborg vid hennes anställande hos Giöbels. Här är en gobelin till en stol, komponerad af fröken Zeinwoaldt, utförd af växtfärgade garner. Vid jämförelse konstaterar man lätt en helt annan mjukhet och mildhet och charm i färgen hos de hemmafärgade garnerna.

Några klädningar utställas icke, lika litet som möbler. Man spar sig till julutställningen i den nya lokalen.

*

Under ett par dar förliden vecka hade stockholmskorna tillfälle att bese en liten utsökt utställning af kvinnlig handaslöjd från fru M. Alvin i Vadstena, tillsammans med några vackra väfnader från fröken Giöbels väfverier i samma stad. Dessutom utställde Sigge Bergström sommarens taflor och etsningar.

Det var hufvudsakligen klosterspetsar som utställdes, en gammal återupplifvad vacker söm, som låter använda sig till alla tänkbara, moderna ändamål. Mönstren voro dels antika, uttagna efter gamla taflor, dels moderna, där var "sländspetsen", "björkhänget", "vingarna", "fåglarna", "rosenkransen" o. s. v. En härlig middagsbordduk af handspunnet och handväfdt linne var prydd med på midten infällda klosterspetsar samt med hålsöm och en smal virkad spets i kanten. Den hade det hemmabehandlade linets silfverskimmer och var en praktpjäs för middagsbordet. I gardiner och portiärer voro också klosterspetsarna, som sys på en ytterst fin knytning, skickligt inkomponerade. Dessutom funnos blusar, underkläder, näsdukar af vadstenaspetsar, vackra prof på en svensk kvinnoslöjd, som borde kunna stå sig inför hvilka utländska alster som helst.

Och skola vi icke fröjdas för hvarje ny kraft, som knyter vid den brutna traditionen och finner sin uppgift och sitt lefvebröd af vår gamla konstnärliga handaslöjd?

E. W.

HVARFÖR SER du så betänksam ut, Cecilia — är där något mer än vanligt dramatisk i tidningen i dag?

— Du vet väl att jag bara studerar "lediga platser". Hvar dag hoppas jag finna någonting lämpligt för mig. Men hvad kan jag? Språk? Skånska. Musik? Tre boston. Mina sällskapstalanger? Tamgåsens. Kontorsvana? Lika med madamen, som städar pappas lilla kontor.

— Svara på hushållsannonser, kära du. I stockholmstidningar är det ju ref efter hushållsfröken hvareviga dag.

— Som "medlem af familjen", ja, jag känner till det. De där annonserna äro bara nödrop efter den nödvändiga men obefintliga jungfrun. Man får göra allt det grofva arbetet oafkortadt och får nätt och jämnt hälften af en jungfrus lön eller också endast s. k. fritt vivre. Om jag vore utbildad köksminister, skulle jag som chef för en stab af tjänare sätta mina anspråk högt, nu kan jag ju blott det enklaste.

— Men det är visst det, folk i allmänhet sätter mest värde på.

— Mamma säger det. Stackars mamma...

— Ja, sade Bella med någonting oppositionellt i rösten, hon har haft ett lif! Ett halft dussin barn och inkomster blott för herre och fru.

— Stackars pappa, sade Cecilia begrundande, han kan behöfva bli af med någon af oss nu. Här är en hushållsannons, som jag i alla fall ämnar svara på. Men man skall ju förstå "allt", som hör till skötandet af ett hem, och inte begriper jag allting.

— Du är dum, Cilla, om du oroar dig för ett så enfaldigt villkor. Ingen begriper *allt* af "någon verdens ting", som vår norska lärarinna brukade säga. Jag tror det är en herre som annonserar. Att komma till en ungar är bestämdt lättare än att ha plats i familj. Fruar äro ju så fordrande, sägs det.

— Men oftast förstå de väl ändå en smula af hvad de begära, då en ungarlärdäremot kan komma med de barockaste påhitt, bara för det han inte begriper hvad han yxar ihop.

— Men det finns vettiga herrar också.

— Det finns sådana som pretendera, att fröken skall vara köksa och mjölka korna omväxlande med det hon spelar Sinding och Peterson-Berger och doftar fin värdinna.

— Svara i alla fall på den där annonsen, Cilla.

— Han får minst 60 svar. Det brukar vara det vanliga.

— Icke desto mindre blir det du, som blir den utvalda, sade Bella muntert. Du ser förtvifladt snäll ut på dina porträtt.

— Inte i verkligheten?

— Gå inte med häfven, "hemmets pärla"!

— Så bli ni bara fyra flickor hemma sedan. Cecilia suckade undergifvet.

— Fyra skönheter, rättade Bella stolt.

— Fyra fattiga flickor, sade Cecilia allvarsam.

*

Det blef som ett litet upplopp i det stilla småstadshemmet, då ett välkomstbref från annonsören anlände till Cecilia.

Han var änkling med två små döttrar, som vistades hos släktingar. Hushållet bestod, förutom af honom själf, af hans aflidna hustrus mormors mor, som var så gammal att hon icke kunde deltaga i någonting, och af tjänarinnor.

— Jungfrur finnas, gudskelof, sade mamma.

— Karlen har ju en god ställning — distriktslandtmätare, sade pappa.

— Du får ju bestämma allting själf, när där icke är någon fru, det blir väl utmärkt, tyckte syster Eva.

— Den trakten är visst naturskön, trodde syster Alva, som svärmade för landskapsmålning.

— Nu får du eget rum, sade Bella med tydlig afsikt att betona hvad Cecilia alltid saknat.

— Du får ju lön och kan köpa allt hvad du behöfver, sade yngsta syster Helga, i det hon ogillande såg ned på sin egen fotbeklädnad.

— Det var förstås ett aber, att den förste af mina blifvande svågrar skall vara änkemän, bekymrades den oförfärliga Bella. Men du sätter väl pli på ungarna, innan du tar dem med dig hem.

— Tyst, Bella, sade modern och runkade på hufvudet, låt Cecilia vara i fred.

*

Fragment af Cecilias bref till hemmet:

Juli. Vid stationen stod en herre i sportkostym på perrongen och spanade. Då han fick syn på mig, lyfte han igenkännande på sportmössan. Alltså han! Ett utseende så allvarsamt som om han nysst upplevat Messinakatastrofen. Alldeles ofrivilligt började jag: "Gud som hafver" ... Jag minns inte hvad han sade eller hvad jag svarade — naturens storslagenhet tog ifrån mig all småaktig oro för egen del. För så stora linjer passade inga små tankar. Jag kände mig energisk som aldrig förr. Snart höll vår schäs häruppe på åsen framför ett långt grått envåningshus, med hela framsidans veranda täckt af rosor. Det var sagolikt att jag skulle gå in genom den där rosenskogen, tyckte jag. När jag kom in i salen, som ligger åt väster, stod aftonsolen som en omätlig utslagen solfjäder i rosa och guld och speglade sig i sjön nedom byggnaden. Jag blef orörlig som Lots hustru. "Här är vackert," sade herr Ritter och smålog svagt. Längst in i våningen var ett rum, där jag att börja med endast såg en hög karmstol vid fönstret och en skål friska blommor. Då jag kom närmare höll jag på att gifva upp ett rop. Någonting uppehöll sig i stolen. Något som var kvar af en f. d. kropp, något som återstod af ett en gång lifsvarmt ansikte. Mormorsmor hade kofta och kjol och spetsmössa på hufvudet. Hvilket hufvud! Ett kranium, ögon utan lif, mun utan rörlighet, någonting skulpteradt elfenbensgult. "Hon hör icke längre något och har upphört att tala," sade herr Ritter. "Hennes värderska — Nana — kläder henne, och här i stolen sitter hon en god del af dagen. Fröken har att se till, att hon får allt hvad hon kan tänkas önska och behöfva." Han gick fram till den nära hundraåriga och tog en af hennes orörliga händer i sina. "Godafton, lilla mormor." Kanske besvarade hon hälsningen på något sätt som jag ej förstod, kanske fattade hon, att jag skulle stanna i huset.

Ruiner — väcka sådana ej alltid ett visst vemod, själsliga det allra största? Somliga människor ha ju aldrig varit som färdiga byggnader utan blott som stommar, inom hvilka det lefvande lifvet aldrig funnit husrum. Men denna förintade mormor har kanske en gång varit ros och lilja, varit löjen och kval. Jag vet ingenting alls. Nana har också lagt bort att meddela sig, under det hon passar mormorsmor. Herr Ritter sparar på orden som den girige på slantar. Ack — naturen här är rytm och böljande lif. Mänskorna som utgrädda ur Pompeji. En lyhörd tystnad kufvar hela huset dagen igenom, och mörkrets namnlösa knäpp-

LÄS!

Några äldre årgångar realiserats till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som fört ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till *Expeditionen af Idun, Stockholm*, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1892	2:—	Iduns julnummer 1898	0:20
Idun 1893 (nr 1 felas)	2:—	Iduns julnummer 1901	0:25
Idun 1904 (med julnumret)	3:—	Iduns julnummer 1904	0:30
Idun 1908 (med julnumret)	4:50	Iduns julnummer 1905	0:30
Idun 1909 (med julnumret)	5:—	Iduns julnummer 1908	0:50
Idun 1910 (med julnumret)	6:50	Iduns julnummer 1909	0:75
Iduns julnummer 1894	0:20	Iduns julnummer 1910	1:—

LÄS!

ningar och långdragna suckar skrämna. Här blir jag väl själf stum med tiden.

I slutet af juli:

I går då jag stod utanför köksdörren och spritade krukväxterna, hörde jag ett välbekant "Goddag Cilla!" bakom granhäcken. Utan betänkande flög jag rakt i famnen på kusin Ville. "Det sitter någon i ett fönster och ser på vårt ömma möte," sade Ville spjufveraktigt. Men hvad brydde jag mig om det. Alla edra kära röster tyckte jag mig höra i Villes, mitt blod sjöng, jag blef med ens ung och talför på nytt vid dessa varma tonfall och kunde väl ha pratat ihjäl oss båda. Ville hade emellertid inte tid att låta mig försöka, han skulle fortsätta sin resa med nästa tåg, kunde ej låta presentera sig i huset utan tog farväl om några minuter. — Det är väl att jag har arbete upp öfver öronen. Så snart jag började se mig om i huset, fann jag ju att mycket var på förfall. Gardinerna så illa strukna, att de bucklade sig som sköldar, glas, silfver och linne vanskött och illa medfaret. Det syns att ingen fru tagit vård om huset på några år. — I hushållet gör jag nog ett och annat misstag, och Olga — köksgudinnan — är inte heller upphöjd öfver missgreppens nivå. Men herr R. ger aldrig luft åt något missnöje.

Då jag gör ursäkt för något mindre lyckadt, säger han lott: "Det blir bättre härnäst, fröken." Det låter icke ovänligt, men inte heller älskvärdt. Han nedlåter sig i alla fall icke att prata med stackars mig.

Då jag icke är upptagen af yttre bestyr, brukar jag sitta inne hos mormor. Jag måste ju sitta tyst, då hon ingenting kan höra, men kanske känner hon ensamhetens blytyngd undanlyft, när man sitter bredvid henne. Jag visar henne det gamla och utslitna, som jag utrangerar och det nya, som jag syr till huset. Ibland inbillar jag mig, att hon får ett gillande uttryck i sitt stackars stelnade ansikte. Friska blommor har hon alltid inne hos sig. Nana måtte ändå vara rätt öm mot "gamla frun".

Början af augusti:

I dag då jag gick genom trädgården, låg Nana där och rensade, som hon brukar, då mormor kan undvara henne. Jag pekade på ett murket äppleträd nära intill byggnaden och frågade, hvarför ett sådant gammalt skelett skall stå kvar och skräpa. "Det var inte alldeles utan blommor i våras, där finns ett par gröna grenar", svarade Nana. Men nog vore det ändå på tiden att ta bort det och plantera ett nytt, sade jag. "Herrn nämns inte." Hon nickade liksom åt sina egna tankar och började ånyo rensa. Hvad menade hon?

Jag syltar nu och saftar, så jag ofta är som genompyrd af sött och har svårt att smaka maten vid bordet. "Fröken äter för litet," sade herr R. i dag vid middagen, "det går ej åå, fröken faller af, och jag måste tro, att fröken vantrifs. Här är också alldeles för tyst."

Jag riktigt hajade till. Aldrig förr hade han tänkt på mig personligen. Och af honom väntar man heller aldrig något dylikt. Han har ett tjänstemannaväsen, som öfverflyglar allt privat. Men på eftermiddagen frågade han, om jag ville följa med till en ingenjörsfamilj, som bor en mil härifrån. Då vi kommit ungefär halfvägs, växte där oförmodadt fram en sofläck på den strålande blå himlakupan. Inom kort hade vi åska och blixtränd, vände sig herr R. emot mig och frågade om jag var rädd. Jag såg då, att hans ansikte var alldeles färglöst, att hans ögon hade ett obeskrifligt plågadt uttryck och att svettpärlor droppade från pan-

nan. Att en karl kan vara så rädd! Han är då ingen hjälte, fast han kör mästerligt.

Midten af augusti:

För några dagar sedan kom herr R. och sade, att han skulle resa och hälsa på sina små döttrar och att han gärna ville taga hem dem efter detta, om inte alla de nya omsorgerna blefve för mycket för mig. Och nu äro barnen här, de söta trollen! Mig kalla de "Cilah" och "söta Cilah" och flögo i mina armar från första ögonblicket. Ändtligen har lifvet kommit till gården, där döden eller åtminstone dess yngre broder sömnen tycks ha härskat i årtal. Herr R. talar och ler till och med. Vi börja alla lefva liksom ett nytt lif. Utom mormormor. Hon sitter kvar i sin stumma värld som förut, en förbleknad hågkomst ur det förflutna, någonting oändligt främmande för den dag som är. Barnen våga ej gå allt för nära henne. "Mormor är så skör, hon kan gå sönder, om vi stöta till henne, det har Nana sagt."

I går afton satt jag vid öppet fönster i mitt rum och skref. "Hvem skrifver du till, söta Cilah?" ropade Märta. "Till fästmannen, det har Olga sagt," pladdrade lilla Beth. "Inga frågor, småttingar," förmanade fadern, som tillsammans med barnen uppehöll sig i trädgården. Hvar har Olga fått "fästmannen" ifrån, sporde jag muntert. "Han var ju här en gång strax ni var hitkommen," erinrade herr R. Åh, kusin Ville, utropade jag. Min ton annulerade visst fästmöskapet med ens.

Herr R. skrattade hörbart.

Slutet af augusti:

I dag då jag satte frukostbrickan framför mormor, glömde jag åter bort hennes döfhet och sade: "Ät nu lilla kära mormor, det här är så godt. Jag skall hjälpa mormor, Nana är hindrad." Jag tyckte alldeles att förlamningen öfver hennes person var mindre fullständig än annars, och att hon tackade mig med ögonen.

Så snart vi andra frukosterat i matsalen hade herr R. sin schäs framme. Han tog farväl af mormor, det glömmar han aldrig. "Jag kommer hem på eftermiddagen," sade han till mig. Knappt en timme senare kom Nana springande och skrek, att det var slut med gamla frun. Hon satt i sin stol som förut, men lifvet hade flytt och alldeles omärkligt.

Jag kunde ej låta bli att gråta. Mormor hade ej kunnat säga eller göra något, men hon hade ändå varit någonting — någon att omhulda. Hon hade hindrat oss alla från att stelna till rena egoister, det kände jag nu.

Märkvärdigt var att Nanas tystlåtenhet fick en knäck, och att talets flod vällde fram utan uppehåll. Hennes behof af att meddela sig tycktes outtömligt. Hon höll på ännu på eftermiddagen, då vi tagit vår tillflykt i en berså. "Hon var så rädd för döden, då hon var ung, det har min mormor talat om, för hon tjänade hos gamla fruns föräldrar. Allt som kunde vara farligt gick hon ur vägen för, och gifta sig ville hon inte, för det var det farligaste af allt, sade hon. Men hon var ju så orimligt vacker, så folk for efter henne långa vägar, och hur det var, så blef hon väl så kär, att hon glömde alla betänkligheter. Men sedan blef det som förut. Om någon i släkten gick bort, ville hon ej vara med på begravningen. Och hon gick omvägar för att ej behöfva möta en begravningsprocession. Så gick åren. Hennes enda barn gifte sig och flyttade bort med sin man. Gamleherrn blef rätt åldrig, så dog han, så blef frun så gammal, att hon ej kunde ha eget hus utan flyttade till dottern och mågen. Så blef dessa båda gamla och gingo bort och sist tog herrn henne hit. Det är tio år sedan. Då satt hon ännu om somrarna därute under

den gamla apeln och hörde fågelkvittret i trädgården och suset därborta från storskogen. Hon satt och småpratade med hönsen och hundarna och fjärilar och småkryp. Men allt som tiden gick blef hon mer och mer döf och så blef det omöjligt att tala till henne. Och själf sludrade hon så på målet, att ingen kunde förstå henne, och så upphörde hon alldeles att tala. Då tyckte fru Ritter att det blef dystert i huset. Det är hemskt när de döda gå igen, brukade hon säga, och hon höll sig mest tillsammans med de små flickorna. Men det var då herrn började att sätta blommor på gamlafruns bord hvar morgon. Hvar han tog det gröna ifrån vintertiden, kan ingen begripa, han förde det med sig ur skog och mark. Och han har hållit på snart åtta år. När så ungafrun gick bort — hon blef ihjälslagen af åskan inne i huset, men gamlafrun hörde inte ens skrällen — så tyckte förstas alla att döden var ett blindstyre. Han kunde väl låtit den unga vara kvar hos man och barn och tagit den urgamla. Men han ville väl låta henne sitta där, tills hon skulle längta efter honom."

Nej vet Nana, brast jag ut, lifvet är inte ett så enkelt räkneexempel som två och två gör fyra. Det där tror jag inte på. Våra öden bero af orsaker, som ligga allt för djupt förborgade, för att vi skulle kunna numrera upp dem på våra tio fingrar. De bästa af oss bli i allmänhet martyrer på ett eller annat sätt, det skulle Nana veta, om hon läst litet mera än hon har. Att gamlafrun redan som ung var rädd för allting berodde nog på någon nervsjukdom — som till sist delvis förlamade henne. För öfrigt, hvem af oss kan säga när "rätta tiden" är inne för ett lif att slockna? Man kan endast önska och hoppas för egen del att få dö — förrän man dör, slutade jag ologiskt och började på nytt att gråta.

Jag kan inte påstå, att jag nu begrät den gamla. Innerst inne stack en tagg: det var *inte* Nana, som hvar dag tänkt på mormors blommor. Det var *inte* feighet, som gjorde herr Ritter dödsblek vid åskvädet. Det var *inte* kallt husbondehögmö, som gjort honom så tjänstemannareserverad gent emot stackars mig.

Nana hade nyss berättat, att efter fruns död kom en fröken i huset, "som fjäskade så för herrn, att det blef allt för äckligt för honom". Så försökte han med en ny. Hon tänkte mest på sin egen person och glömde bort både den gamla och barnen. Då skickade han bort barnen, och sedan hade han gått här ensam de sista åren.

Nana hade lämnat löfsalen. När jag såg upp stod herr Ritter på ett litet afstånd. Han kom fram och tryckte vänligt min hand. "Jag ville tacka fröken, som gjorde det ljusare kring den gamla till sist."

Så gick han.

*

I slutet af september satt Kurt Ritter och hviskade i Cecilias öra, och hon saknade inte längre rösterna hemifrån med ömma tonfall.

Från verandan sågo de hur den nedhuggna gamla apeln fördes bort, medan sommarens sista rosor doftade sitt milda farväl.

— Jag älskar denna rosenhydda, sade Cecilia.

— Och nu vill du väl inte dö, förrän du — dör?

— Nej, jag vill lefva, lefva...

— Och sätta pli på ungarna, innan du tar dem med dig hem? forffor den obarmhertige med något öfverdådigt ungt i stämman.

METTA GREGER.

Rej-Håka.

Skiss af Ester Hagberg.

(Forts.)

SÅ EN VILD smärta — — Å, hon kunde väl på sina knän bedt fadern, att han skulle hafva fått stanna. Ja, men Håkan ville det ju inte. Han ville ju bort för att arbeta sig fram.

Greta grubblar och tänker på detta. Ensligheten och trånaden komma i hennes ögon. "Mor", säger hon, "tror du, att Håkan någonsin kommer tillbaka?" — Moran ser upp från spinrocken. "Nog tror jag, att han kommer att ärligt försöka, men lyckan är ett så vanskligt ting här i världen."

Greta böjer sig djupare ned öfver arbetet. "Jag menar, längtan blir mig öfvermäktig," säger hon. —

Hå, hå, moran minns ungdomstiden sin. Fröjd och glädje — strider och gråt då som nu. Inte hade hennes håg stått till mjölnar Per, inte. "Åh nej, du min jänta, en står allt ut. — Jag skall säga dig, att tiden är ett förunderligt ting. Den sopar med sig allting, hjärtesorger såväl som annat."

Vintern blef lång för Greta, men det gick ju. Och nu på våren ser det ut, som om jäntan vaknat upp ur en lång sömn. Glädjen kom smygande — i glimtar kom den, just som om den vore rädd att komma för häftigt. — En glimt kom efter första vårregnet, då snön smalt och vårbäckarna kommo brusande utför berget. — En kom med första staren. — Nu var glädjen inte rädd längre, den kom framstormande med blåsippona, med häggen, med hela den starka, yrande vårluften. Den lyste som förr i Gretas ögon. Den kom henne att sjunga och tralla. Mjölnarfar kom stöflandes öfver gårdet. Han hade varit borta och dikat undan vattnet från rågrädan.

Då han gick förbi ladugården, fick han höra, hur jäntan trallade och sjöng därinne. Han gick in i stugan. "Mor, hvad var det jag sade? Nu är allt jäntan kvitt grillerna från i höstas. Glad som en lärka är hon." Moran vände sig om, där hon stod och rörde med slefven i vällingsgrytan. "Gud ske lof för det," säger hon, men hon suckar för sig själf. Det känns så underligt i bröstet på henne. Det är väl vårluften, som är för stark för gammalt folk.

Den sommaren gick Greta ofta till Krakologen på dans. Se, hon var sådan, att hon tyckte om att dansa, tyckte om att smekas. Pojkarna voro ju så galna i henne. Ingen jänta i hela trakten var så omtyckt som hon. Greta dansade och log. Men visst tänkte hon i alla fall på Håkan. Å, ibland om kvällarna, då hon gick till hagen efter korna, så kunde hon hjärtligt längta efter honom. Hon undrade, hur han hade det. Tänk, så vacker han var, tänk hans ljusa, lockiga hår, hans djupa, blå ögon. Om han komme tillbaka nu, hans skulle hon bli för tid och evighet. Trogen som himmelen skulle hon vara, men han kom ju inte.

Tiden gick. Håkans bild skymdes bort mer och mer. Ingen kan undra på det. Å, nej då, visst inte, ingen människa kan förvåna sig öfver det.

Då två år hade gått, gifte jäntan sig.

Å, en sådan ära som kom öfver mjölnarfolket vid Tomteboforsen. Häradsdomaren kom åkandes upp till kvarnen. Han friade till Greta för sonen sin. — Mjölnaren blef glad i hjärtat. Moran kokade kaffe och dukade upp det bästa, hon kunde. Det kom väl framslängandes emellanåt, att pojken kunde fått sig en hustru, som varit förnämligare än Greta. — Men pojken hade sitt tycke för sig, det var nu ingenting att göra åt. Och Greta var ju en grann jänta. Häradsdomaren synar henne, där hon står och håller upp kaffet i kannan.

Hon är röd i ansiktet, men glad ser hon ut. Åja, det var nog ingen öfverraskning för henne detta. — Ungt folk har sina vägar för sig. "Bergen äro ej längre från hvarandra, än trollen mötas."

Det blef bröllop i stor hast. Mjölnarmoran hade i många år väft långa väfvar, sytt och lagt undan. Greta var väl rustad. Det var ju bäst, att hon kom öfver till häradsdomarens fortast möjligt. Moran i huset var sjuklig, och göromålen många där i gården. Bröllopet skulle bli nere i byn hos häradsdomarens, där det var godt om utrymme, något för folk att röra sig i.

Kvällen före bröllopet gick Greta omkring och sade farväl till allt och alla på Tomtebo. Hon gick in i ladugården, en stor mjuk kaka hade hon med sig åt kossorna. Hon klappade korna på halsen. Det var dock tungt detta. "Ajö med dig, Rosa mi". Nu kommer jag aldrig till hagen och hämtar dig mera". Hon lutar sig öfver kanten till fårkäppen. "Nu är det snart sommar igen, och ni ska' ut i vall. Aldrig kommer jag och öppnar grinden för er mera."

Greta har så många ställen att säga farväl till. Det är redan mörkt, då hon med dröjande steg går in i stugan. På trappan stannar hon. "Nej, jag får allt gå ner till grottan vid forsen," tänker hon. "Detta är sista gången." Hon vänder om och går ner för backen. Det är is och halt. Hon måste hålla fast sig i björkarna emellanåt för att inte falla. Det är så mycket vatten i forsen. Högt och mäktigt dånar den, vårfloeden kan veta.

Greta går in i grottan. Is och vatten, det porlar och brusar. Hon ser ut öfver forsen, yrande hvitt skum. — Greta lägger handen på bröstet och andas djupt. Hvarför gick hon hit? Gud, så minnena komma farandes. Fram kommer det, som hon trodde var borta för alltid.

"Håkan", mumlar hon, "Håkan, jag har brutit min ed. Jag lofvade dock — —" Uti från forsen hörs en underlig ton — klagande och vek kommer den, men så blir den högre och högre. Den skrattar, gråter, snyftar — —

Greta ger till ett vildt skrik — Forskarlen spelar. Gud sig förbarme. Hon ger sig till att springa, hon halkar, hon faller, hon kryper uppför backen, fattande tag i trädstammarna. Ändtligen är hon inne i stugan, hvit i ansiktet och skälfvande i hela kroppen. Moran får ned henne i sängen och stoppar till täcket om henne. Så går hon och drar för gardinerna. Blåsten tjuiter i knutarna. "Du får lugna dig," säger moran, "i morgon är din glädjedag här i lifvet." Jäntan kryper ihop i sängen. Hon skakas af en häftig rysning.

Dagen därpå stod hon brud. Fager och fin var hon, men så förunderligt blek. Visst var det ett präktigt hem, hon kom till. Rikedomar hade hopats där i huset år från år. Greta tänker på, att all denna härlighet skall bli hennes. Styra och ställa med allt skall hon. Hennes ord skall väga mycket där i gården. Men nu till en början är det ju litet ovant. Hon har svårt att finna sig till rätta. Hon kan inte hjälpa, att hon spritter till och blir rädd, då gammalmoran kommer i dörren. —

Greta skyndar sig att få något arbete i sina händer. Se, det är nog så, att Greta glömmert bort sig. Hon tänker för mycket på det gamla hemmet, och blickarna fara så gärna bort öfver skogen. Men nog skall det väl bli bra. Mannen är snäll mot henne, men han är nu tyst och tvär till lynnet. —

På hösten dog häradsdomaren, och styret kom i händerna på pojken, Gretas man. De hade nu bara denna enda sonen där i gården.

(Forts.)

Ett standardverk.

ETT STÅTLIGT stycke arbete var det, som F. V. O. fullbordade, då föreningen utgaf sin *Handbok för fattigvårdsintresserade* (Norstedt & Söners förlag). Äfven den, som icke är aktiv fattigvårdsarbetare finner i denna bok en intressant läsning, som upplyser om mångt och mycket, hvarom man förut varit i okunnighet, ordnar och fullbordar en brusten och sammanhangslös kunskap. Och hur mycket mer skall den då icke betyda för fattigvårdsarbetaren!

Den är uppdelad i tre adelningsar som komplettera hvarandra på ett förträffligt sätt. Den första är betitlad: Råd och anvisningar för nybörjare i hjälparbetet i Stockholm af A. Montelius. Fru Montelius har hunnit bli gammal i välgörenhetsarbetet, och man kan säga, att det är det samlade resultatet af ett lifs arbete hon här framlägger under den anspråkslösa titeln. Det är ett imponerande arbete — man finner inga andra ord. Intet mänskligt är främmande för hennes rika erfarenhet, hon känner nöden, den verkliga och skenbara, och bägges orsaker, känner lidandet i alla de former, som uppträda bland den mindre bemedlade befolkningen i en storstad. Hon ger de allmänna synpunkterna vid fattigvården och behandlar ingående de enskilda fallen i alla tänkbara kombinationer, hon ger råd hur man skall hjälpa och förebygga nöd, hon vet hvilka önskemål för framtidens välgörenhet som äro de viktigaste att få fyllda. Hennes framställning är enkel och sällsamt åskådlig genom sina många exempel ur lifvet, präglad af klokhet, vidsynthet och mildhet, som en god kvinnas verk skall vara. Och hela tiden har hon i minne den princip hon följt i fattigvårdsarbetet och vill uppställa som den ledande vid allt hjälparbete: den att man måste hjälpa de nödställda icke på måfå eller för tillfället, men till att reda sig själfva utan hjälp. Den moderna paradoxen att "all god fattigvårds mål är att göra sig själf obehöflig" har hon visserligen förstått att klarlägga och hamra in hos läsaren.

Ett vackrare bevis på hvad kvinnor kunna åstadkomma på det stora sociala arbetsfältet kan knappast ges än genom fru Montelius' arbete. Hon är en af de kvinnor, inför hvilkas lifsverk kvinnans afstängdhet från inflytande på landets angelägenheter framstår i sin allra bjärtaste dager.

Andra afdelningen innehåller svar på frågan: "Hvilka författningar reglera fattigvården i riket?" gifvet populärt och åskådligt af F. V. O:s sekreterare, notarien E. W. Williers. Afdel-

Den sista och drygaste afdelningen är den af fröken Gertrud af Klintberg utarbetade, där alla föreningar, sällskap och institutioner ha grupperats, hvilka ha till syfte att förekomma eller lindra nöd eller afse organisation, utbildning o. d. — allt inom Stockholms rayon. Denna afdelning omfattar icke mindre än tio grupper, ytterligare delade i underafdelningar och omfattande ett hardt när oräkneligt antal institutioner. Redogörelsen för hvar och en af dessa upptar ledning, ändamål, ansökan, verksamhet och ekonomi. Det är bekant att det är ytterst svårt att finna någon reda och öfversikt i alla former välgörenheten iklädt sig i Stockholm. Ofta visar det sig att det finns en förening eller institution, som just är skapad för att hjälpa i det eller det svåra fallet, men att de nödlidande dragits länge med sin olycka, emedan hvarken de eller deras rådgifvare känt till hvar hjälp skulle sökas. Genom F. V. O:s handbok är denna förlägenhet afhjälpt. Hjälparen och de hjälpsökande kunna lättare föras i kontakt med hvarandra, en af handbokens många förtjänster.

E. W.

En ny svensk Nobelpristagare.

SEDAN DET olämpliga hemlighetsmakeriet med Nobelpristagarnes namnnumera aflysts, bibringas världen långt före högtidsdagen underrättelsen om hvilka, som skola hedras med pris. Eröfraren af årets medicinska eller fysiologiska pris blir sålunda professorn vid universitetet i Uppsala *Allvar Gullstrand* för arbeten rörande ögats dioptrik.

Det torde kunna anses som säkert, att den medicinska världen såväl här som utomlands är enig om, att priset tillkommit en man, hvars vetenskapliga meriter stå i full motsvarighet till den lysande utmärkelsen.

Professor Gullstrands rykte som framstående ögonläkare och vetenskapsman är europeiskt. Svenskar, som i Berlin och andra af kontinentens storstäder sökt kända ögonspecialister, ha stundom mötts af den främmande läkaren med dessa ord: "Hvarför reser ni den långa vägen hit, då ni har professor Gullstrand i Uppsala. Någon skickligare finns i alla händelser inte härute."

Årets medicinske Nobelpristagare är bördig från Skåne och en man i sin bästa ålder. Han föddes nämligen i Landskrona den 5 juni 1862. Student i Uppsala 1880, aflade han 1888 med. lic.-examen vid Karolinska institutet och promoverades till medicine doktor 1890. Fyra år senare kallades han till e. o. professor i oftalmiatrik vid Uppsala universitet, och vid Linnéjubiléet i Uppsala 1907 promoverades han till fil. hedersdoktor.

Mellan dessa årens milstenar har han gått forskarens, vetenskapsmannens mödosamma väg, och när han blifvit färdig med ett problem, har han tagit itu med ett nytt, aldrig hvilande vid vunna resultat, utan som den lidelsefulle sökare och tänkare han är pröfvande nya vägar till sin medicinska konstns tinnar.

Hans mångsidighet som vetenskapsman och hans ovanliga matematiska tanke-skärpa ha korat honom till en banbrytare i tillämpningen af den teoretiska matematiken på de praktiska vetenskaps-grenarne. Och det är tack vare denna sin sällsynta matematiska begåfning som professor Gullstrand bl. a. lyckats klarlägga frågan om astigmatismen, d. v. s. om ljusbrytning i icke sfäriska ytor, och skänka oss en helt ny teori för densamma.

Beträffande den oftalmologiska kliniken i Uppsala är den att räkna till de förnämsta i landet. Den bild vi här meddela från

Medicinska priset för året tilldelas professor Allvar Gullstrand för utomordentliga forskningar och upptäckter inom ögonläkekonsten.

kliniken framställer operationsbordet, hvilket vid första påseendet tycks likna operationsborden i ett vanligt sjukhus. Dess konstruktion är dock åtskilligt afvikande från den gängse modellen, och särskildt vilja vi fästa våra läsares uppmärksamhet på den kikarformiga apparat, som synes of-

vanför bordet. Det är en jättemagnet, hvilken användes att draga ut flisor ur ögat — ett säreget instrument bland många, som finnas i denna förträffligt utrustade klinik.

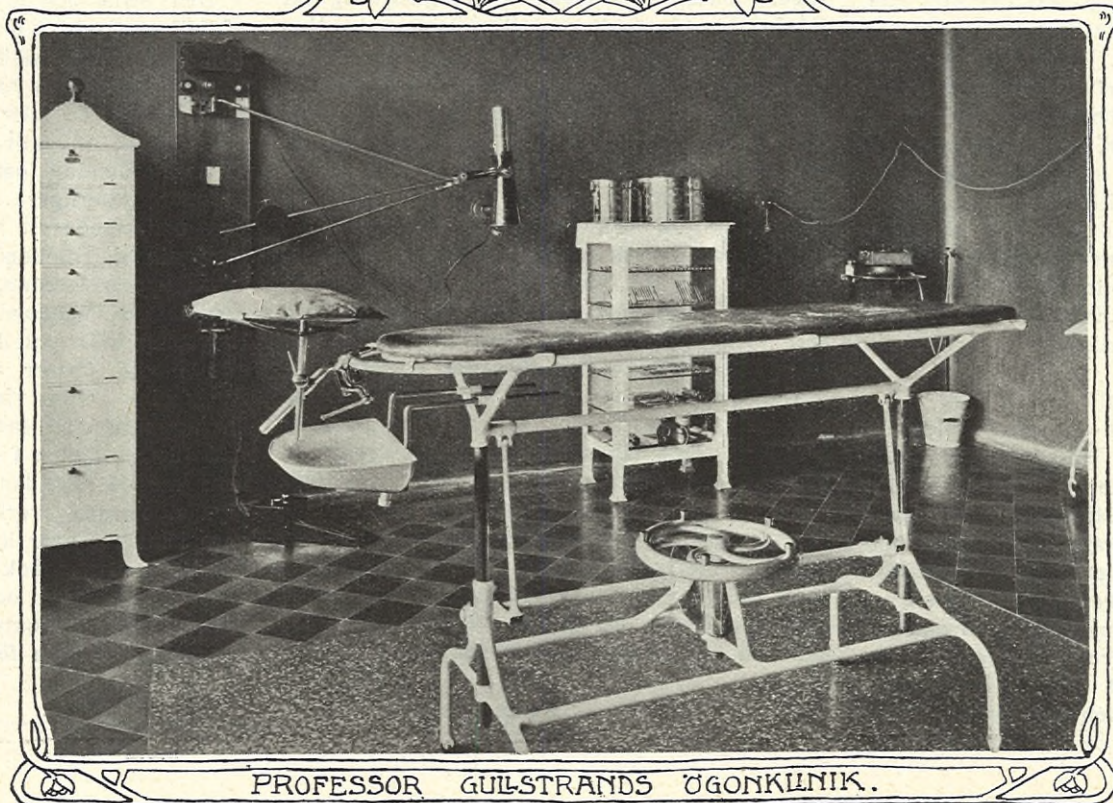
Det skulle föra oss för långt och för öfrigt sakna intresse för vår läsekrets att detaljera hans vetenskapliga arbetsresultat. Och vi kunna för öfrigt ej få honom att tala något om sig själf och sitt arbete, där vi med journalistisk enträgenhet uppsökt honom i hans boköfverfyllda arbetsrum vid en klassisk Uppsalagata för att få en interwju till stånd.

På ett bord ligga massor af lyckönskningstelegram från hans vetenskapliga kolleger när och fjärran och själf går han gemytligt af och an, rökande en cigarrett, och talar om den vackra hösten, i hvars klara, stilla luft det går så bra att tänka. Han gläder sig åt att nu kunna lämna privatpraktiken för att mera odeladt få ägna sig åt vetenskapligt arbete.

Vi nämna under samtalet den optiska världsfirman Zeiss i Jena, hvarvid professor Gullstrand ber att få rätta en vilseledande uppgift, att han skulle vara anställd som expert hos densamma och åtnjuta lön därifrån. Firman konstruerar de instrument, till hvilka han ger idéer, framställer med andra ord den faktiska produkten af hans vetenskapliga arbete inom optotekniken, men någon pekuniär godtgörelse har han ej mottagit därför. Firman Zeiss är f. ö. en "Stiftung", icke något affärsföretag i vanlig mening, ty all vinst, som uppstår af instrumenttill-

verknigen, användes till allmännyttiga, kulturella och sociala, ändamål i Jena.

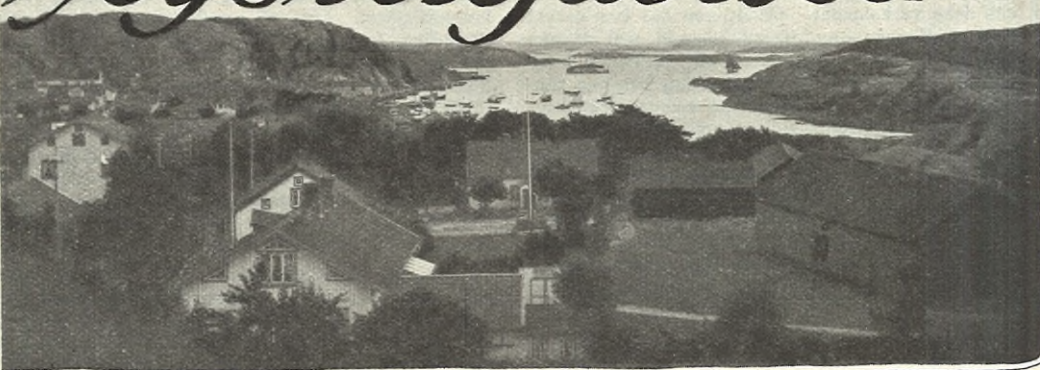
Det är ej minst på optoteknikens område professor Gullstrands vetenskapliga verksamhet varit banbrytande. Glasögonläran, som förut var så godt som ogjord, har först genom honom fått ett vetenskapligt underlag, och glasögonindustrien ingår nu i ett nytt skede. Hjälpmedlen vid ögonundersökningen, lampor, linser, ögonspelar, hafva alla af honom fullkomnats, och en oöfverskådlig kedja af förbättringar inom optotekniken äro att vänta, alla grundade på hans teorier.

Tre Folkhögskolejubileer

GREBBESTADS FOLKHÖGSKOLA.

UTSIKT FRÅN SKOLAN.

Den 1 NOV. 1886 var en märkesdag för den lilla badorten Grebbestad i norra Bohuslän. Då invigdes nämligen därstädes länets folkhögskola, som efter 11-årig kringirrande tillvaro äntligen funnit fast hemvist på Vikens klippiga strand.

Det var en efter den tidens förhållanden ändamålsenlig och rymlig skolbyggnad, som reste sig på höjden ofvanför Grebbestad. Läget var väl valdt, äkta bohuslänskt. Bakom skolan resa sig nämligen karga gråstensberg, nedanför utbreder sig det lilla samhället, och längre ut vidtager hafvet med otaliga skär och öar i sin famn. Därtill är trakten mycket minnesrik, en omständighet som också är att räkna med, när det gäller läget af en folkhögskola i det på forntida minnen, på saga och sång så rika Bohuslän. Också är Tanums socken, inom hvilken Grebbestad är beläget, alldeles uppfylld med hållristningar, forngrafvar och runstenar. Folkhögskolans lärare försumma ej heller att föra elevskarorna till dessa minnesrika platser, där tusenåra runor tala fädrens språk till sena tiders släkten.

Den, som någon gång besökt Grebbestads

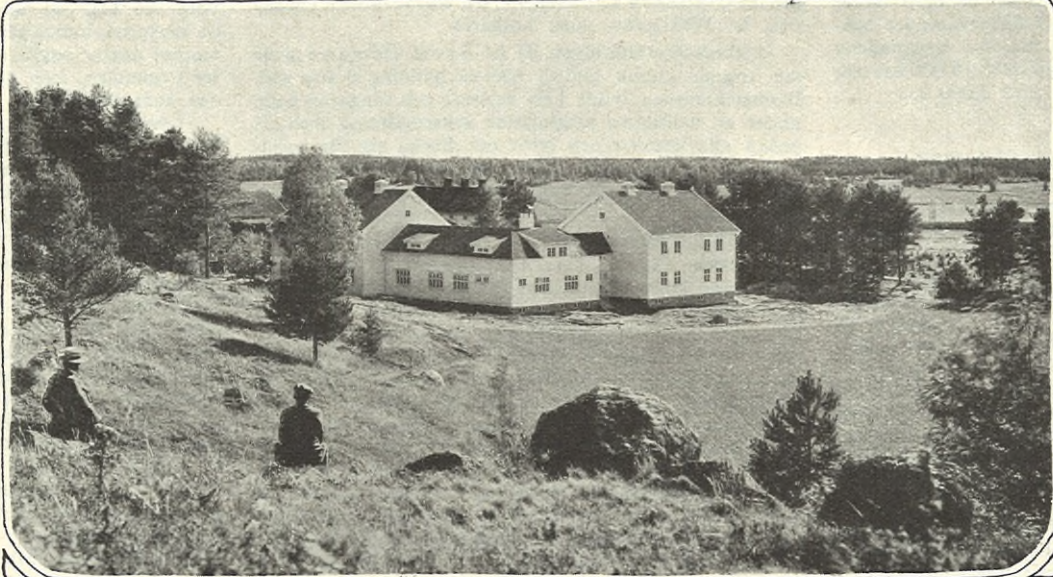
REKTOR O FRU ALSTRÖM.

folkhögskola, har ej kunnat undgå att värmas af den ljusa hemtrefnad, som där strömmar alla och en hvar till mötes. Främlingen känner sig hemmastadd där, vare sig han i lärosalar lyssnar till väckande föredrag eller i slöjdsalar lifvas af flinka händers arbete. Öfverallt går arbetet med lust och fart, ty sången är med. Den enkla, den folkliga sången klingar där ofta varmt och innerligt, och det sjunges så, att man nogsamst förstår, att hjärtat är med. Icke minst klingar sången på de små samkväm, som till elevernas trefnad stundom anordnas på folkhögskolan.

Den från aflägsen bygd komne eleven fattar vid dylika tillfällen bäst, att folkhögskolan vill vara hans hem, att lärarekår och elevskara skola under skoltiden vara en enda stor familj.

Det är helt naturligt, att de unga män och kvinnor, som vid en dylik folkhögskola åtnjuta undervisning, sedermera bära ut i lifvet en rik skatt af ljus, af arbetsglädje. Också märkas spår af nämnda folkhögskolas inflytande rundt om i Bohusbygder. Och

detta goda inflytande blir helt visst större och större, ty ett nybildadt förbund mellan forna

ÅSA FOLKHÖGSKOLAS NYA ELEVHEM

DE NYA JÄMTLÄNSKA NATIONALDRÄKTERNA

BIRKA FOLKHÖGSKOLAN.

Från scenen och estraden.

elever stadgar, att medlemmarna i detsamma skola hvarje år samlas i Grebbestads folkhögskola till vinter- och sommaring.

Att Grebbestads folkhögskola så förmått sprida ljus och värme i Vikens gamla bygd beror i främsta rummet på dess nitiske föreståndare, rektor Alfred Alström, som alltsedan folkhögskolans förläggande till Grebbestad ledt dess verksamhet. Oafslåtliga har han verkat för den bohülska ungdomens höjande, och då han i år kan blicka tillbaka på en 25-årig verksamhet såsom folkhögskoleföreståndare i Bohuslän, kan han jämväl glädja sig öfver, att hans arbete kröntes med framgång. Vid rektor Alströms sida står värdigt hans maka, fru Tolda Alström, som leder de kvinnliga kurserna vid skolan. Det är således ett synnerligen hängifvet och fruktbarande arbete, det vördade föreståndareparet (som för öfrigt den 12 dennes firade sin silfverbröllopsdag) under dessa 25 åren nedlagt i folkupplysningens tjänst, och därför stiger helt visst från hundratals bohülska hem till rektor och fru Alström på jubileumsdagen ett varmt tack.

OSVALD KARLSSON.

SÖDERMANLANDS LÄNS FOLKHÖGSKOLA är en af Sveriges äldsta och mest besökta läroanstalter af detta slag och kan inom kort fira sitt 40-års jubileum. Den stiftades nämligen år 1872 — det fanns då blott fyra folkhögskolor i vårt land — hufvudsakligen på initiativ af den kände läkaren med. dr. P. A. Levin i Bie och den likaledes i rätt vida kretsar bekante skol-läraren J. Hellberg i L. Mellösa, fader till Iduns grundläggare redaktör Fr. Hellberg. Till år 1892 var skolan förlagd i Bie, där dr. Levin upplät badlasarettet till skollokal för vinterkurserna. Utvidgad med landtmannaskola år 1891, med kvinnlig folkhögskola 1893 och 1907 med husmodersskola, har skolan, sedan hon 1892 fick eget hem på Åsa nära Kantors järnvägsstation, haft att glädja sig åt ett stadigt växande elevantal — det sammanlagda elevantalet sedan skolans stiftande öfverstiger nu 2,000. På sista åren har det ofta fallit sig svårt att kunna skaffa tillfredsställande bostadsutrymme åt den allt större elevskaran. Detta har gifvit anledning till uppförandet af det elevhem, som här afbildas, och som i dagarna börjar sin verksamhet. Det nya elevhuset innesluter rum för 52 elever och för en öfverlärd samt betjäning, två matsalar och i källarvåningen bak- och tvättstuga, finsk badstuga m. m. Till byggnadens bekostande har landstinget bidragit med 15,000 kr. och konsul O. Ekman's donationsfond med 3,000 kr.

JÄMTLANDS LÄNS FOLKHÖGSKOLA BIRKA firade den 15 dennes under goda auspicer sitt 10-årsjubileum. Den anslående festligheten öfvervars af bl. a. landshöfding och fru Johan Widén samt de flesta af de forna eleverna under de gångna tio åren.

Birka folkhögskola hör till de lyckliga bland dylika institutioner, som kunna se tillbaka på ett godt resultat af träget arbete. Och det kan redan förmärkas att detta arbete blifvit till en andlig lyftning ute i bygderna. — Innan folkhögskolan bildades, hade under 15 år Landtmannaskolan arbetat inom länet — den enda skola, där allmogesönerna kunde erhålla den för dem nödiga utbildningen i landbruk. Men med folkhögskolans startande öppnades äfven tillfälle för allmogedötrarna att erhålla undervisning i såväl landbruks-göromål som huslig ekonomi.

Skolans skötsel har alltsedan grundandet varit anförtrödd åt grefven och grefvinnan Robert Mörners skickliga och kloka ledning. Dess nuvarande hem ligger på en naturskön udde, Röstahammar, i Storsjön c:a 8 km., vid järnvägen, från Östersund. Platsen är intressant ur arkeologisk synpunkt genom professor Knut Kjellmarks märkliga utgräfningar där. Det friska och hurtiga vikingalyne, som präglar Birkas vinterkurser, står äfven i full harmoni med den fläkt af fornnordsanda, som hvilat öfver "Birkas uråldriga lunder."

Birka folkhögskola har i många afseenden varit en föregångsskola. Den är sålunda den första i Norrland, som tagit initiativet till anordnande af s. k. sommarkurser, kurser i högre landbruk, trädgårdsskötsel, växtfärgningskonst och den första, som förutom Mosskulturföreningen anlagt en mera omfattande försöksverksamhet. Skolan har vidare låtit införa en hel del nya för vårt klimat lämpliga varieteter af olika sådeslag. — Under de gångna tio åren ha inalles, förutom de 10 ord. kurserna, hållits 45 kortare praktiska kurser. Ute i bygderna ha lärarna vid skolan bedrifvit en omfattande föreläsningverksamhet, ej mindre än närmare 500 föreläsningar ha sålunda hållits. — En ej så ringa uppmärksamhet fästes vid Birka folkhögskola, då Svenska fattigvårdsförbundet den 21—26 juni 1907 förlade sina kurser i fattigvård dit. — Slutligen har Birka folkhögskola, eller rättare dess föreståndare, nyligen tagit initiativet till införande af den jäm ländska nationaldräkten, hvilken förut, åtminstone ej "officiellt", existerat.

Folkhögskolans arbete under de gångna tio åren har sålunda varit af ovärderligt gagn både för Jämtlands län, dess befolkning och ej minst för folkhögskolan själf; måtte detta arbete äfven allt framgent befordra den vackra idén om folkets andliga lyftning.

R. FR.—N.

ROSSINIS "Barberaren i Sevilla" lär ha blifvit gammalmodig nu. Det skulle i sanning vara roligt att veta, hvad som är nytt i den "nya" musiken och hvilka välsignelsebringande verkningar, som framkommit däraf. Om vi emellertid gå med på att denna illfundiga barberarfigur, som fått sin odödlighetsstämpel af Beaumarchais' snille, håller på att mögla i den Rossiniska operan, så innehåller Rossinis musik ändå tillräckligt af levande melodi och kvick karaktäristik för att kunna anammas med tacksamhet af alla dem, som ej förstå dagens effektgranna tondiktning, hvilken medels vidriga reklamskrik intrumfas i publikens medvetande. Hvilken sprittande skapelse är ej Figaros entrésång i första akten, och hur målande är ej den originella förtalsarian, för att blott nämna ett par af glansnumren.

Figaros roll uppbares nu af hr Carl Lejdström, som har det felet att sakna hvad fransmännen kalla "diableri". Han gör den inpiskade skälmen och aristokratatharen alldeles för beskedlig, men sjunger partiet med mycken omsorg, utan att dock afvinna det dess fulla glans och esprit. Hr Lennartssons vackra stämma gör sig godt gällande i greffe Almavivas parti med dess halsbrytande koloratur, men apparitionen är fadd, så fadd, att man ej förstår, hur Rosina kan bli kär i en dylik kryddbod-Adonis. Fru Oscárs Rosina är fortfarande en praktprestation, och sångscenen utför hon med bravur och en röstglans, som tillfredsställer mycket höga fordringar. Hr Stiebel är en rolig doktor Bartholo och hr Wallgren förtjänar en komplimang för den utmärkt föredragna förtalsarian.

Beträffande "Mignon", som nu förts fram på operascenen i ny instudering, kan man däremot ej undertrycka den reflexionen, att Thomas' musik numera tillhör en förgångens tids smak och ej har det minsta att säga oss. Fröken Hörndahl är en ganska intagande Mignon och hon sjunger partiet tillfredsställande med sin unga, varma röst, som dock behöfver vinna mera stadga. Hr Kirchner utför Wilhelm Meisters roll på tämligen god svenska, men någon karaktär förmår han ej förläna denne märglöse afläggare af Goethes romantiske yngling. Öfriga viktiga partiinnehafvare äro fru Claussen som Frédéric, fru Bartels som Philine och hr Wallgren som Lothario.

Afskedsföreställningen, då hr Arvid Ödmann sade sin trogna publik farväl, blef en hyllning i stor stil. Blomsterskörden fyllde hela scenen, och sångaren hade under en halftimme uteslutande sysselsättning med att ordna alla kransar och lyror och bocka sig för publiken, som aldrig tycktes vilja utrymna salongen. Men man hade också att tacka sångaren för en 40-årig tempeltjänst.

Nu till konserterna.

Pianisten Maria Carrera och sångerskan Ebe Colombo konserterade den förra medels ett blandadt pianoprogram, som genomfördes med en manhaftig kraft i anslag och uppfattning, den senare medels en serie canzonor af gamla italienska mästare, som hon, trots sin anmärkningsvärdt lilla röst, sjöng synnerligen konstnärligt. Sedermera uppträdde pianisten Ignaz Friedmann, med hvars artistskap stockholmarne sedan länge äro på det klara. Han är en af de store mästarne vid pianot, och om han vid detta tillfälle ej motsvarade förväntningarna i fråga om Liszt-programmet, så berodde det på en indisposition, men dess mera framstod hans konstnärskap i Chopintolkningarna, där spelet i sanning nådde fulländningens svåråtkomliga tinne.

Den nybildade Kammarmusikföreningen, tack vare hvilken hufvudstaden slipper gå miste om kvartettspelets intima och njutningsrika konst, gaf en alltigenom lyckad inledningssoaré med bl. a. Mozarts fordrande kvartett i d-moll, som fick en i stort sedt talangfull tolkning af föreningens exekutörer, hrr Kjellström, Runnquist, Johansson och Lindhe. Programmet afrundades med några Schubertsånger, hvilka sjöngos af hr Carl Lejdström, som på detta område är en mästare.

Hofsångerskan fröken Signe Rappes båda konserter, hvaraf den ena ägnades främmande tondiktare, den andra inhemska, fingo ett i yttre afseende lysande förlopp. Hon är framför allt den mondäna världens sängerska, och det förefaller som vore det mindre hennes konst än hennes börd, hvilken knyter intresset vid henne. Romansens mera komplicerade känslö- och stämmingslif ligger för öfrigt knappast inom sfären för hennes talang, som alldeles påtagligt handskar mera suveränt med sångens dekorativa sida — om uttrycket tillåtes — än med dess på djupet vibrerande sjäslif. Men hennes röst är, trots tunnheten, af en odisputabel fägring och hon behandlar den med omsorg.

Ett par konserter, som väckt lifligt intresse, ha gifvits af Société des instruments anciens, en liten sammanslutning af franska musici, hvilka gjort till sin uppgift att tolka rococons subtila tonskapelser på de numera halft förgätta instrumenten viole d'amour, gamba och clavecin.

Denna ålderdomliga, spröda, sirliga musik verkade som talfar af Watteau, det var rococons lättfotade folk, som drog förbi till en fête champêtre eller rodde på de konstgjorda sjöarna i en förnäm och stel gammal park.

Dessa utsökta småstycken af en Rameau, en Montclair, föredragna med den finaste konst, frambesvuro det flydda tidehvarvet med all dess charm och cirklade behag. Vidare är att anteckna Kgl. teaterns intressanta symfonikonsert till Liszts hundraårsminne och det i sammanhang därmed hållna föredraget öfver mästaren af dr Karl Valentin samt hr John Forsells romanskonsert med internationellt program, som åter blef en triumf för sångaren och en osplittrad glädje för den fulltaliga publiken.

Henrik Ibsens fornnordiska skådespel "Kämparne på Helgeland" är en stormsång om djupa konflikter och stålade viljors kämpatag med hvarandra, och hvarje gång den sången hörs, är det som om det skedde en luftrensning i dagskva'met. Tyvärr sker det inte ofta, och när det någon gång händer, blir urladdningen alldeles för kort; publiken vänder sig envist bort från det stora dramat och orsaken härtill — eller åtminstone ett af hufvudskälen — har påpekats ända till leda, utan att det visat sig hjälpa det allra ringaste.

Emellertid fick stycket ett godt utförande på Svenska teatern.

Intima teaterns nya program "Bland vassen" af Gustaf Collijn och skådespelet "Det vet ingen" af Theodor Wolff behöfver ej många ord. "Bland vassen" är en konstnärligt i Mæterlincksk stil, där den myckna nervösa öfverretningen och det uppjagade i repliken gör ett delvis tröttsamt, delvis pinsamt intryck. Man begär dock en smula natur äfven af en så hysterisk herre som kompositören Klas Ring. "Det ingen vet", en japansk kärlekstragedi, bjöd på en vacker dekorativ ram och en rätt njutbar, om ock väl obetydlig handling för tre akter. Hr Vettergren gaf älskarrollen med fin konst, ehuru han saknade tillräcklig värme i kärleksscenerna. Fru Molanders japanska var föga japansk men graciös och behagfull, och hr Olsson i furstens roll spelade bäst af alla.

På Södra teatern går en dansk folkkomedi "Karen, Maren och Mette" af Anker Larsen och Egil Rostrup, hvilken kan anses som en utmärkt nykterhetspredikan och för öfrigt har vackra förtjänster som bred folklig-målning och sceniskt förströelsestycke. Om det ändå vore så väl, att den sortens dramatik kunde tränga ut revyerna, hvilka bli allt dummare med åren! — Folkteatern spelar också en folkpjä, "Julklappen" af Walter Christmas, men det är mycket billig vara äfven för den anspråkslöaste.

"Svår är konsten att berätta," säger fru Lenngren. Redan hon visste att svenskarna äro klena berättare, då det gäller att i en krets tala om något, sedt eller hördt, och förtälja det så, att det lever inför åhöraren. Därför ha vi heller inga recitatörer — med undantag af August Lindberg — hvaremot våra grannar norr-männen och danskarna äga flere verkliga konstnärer på området.

Ni har naturligtvis varit på Björn Björnsons uppläsningar? Då förstår ni också, hvad framsagningskonst vill säga, då har ni erfarit njutningen af att se den föredragandes ord bli till levande bild, bli till människor, som lida och skratta inför ens ögon, bli till landskap, som tjusa med sin skönhet, till storm, som ryter, och haf, som vältrar sig mot kustens klippor.

Allt detta gaf oss Björnson i de historier han föredrog. Och han gaf också sig själf, sin egen oförbränneliga friskhet och humor, som låg likt ett sken öfver hans framställning.

Herman Bang, den danske författaren, höll samtidigt ett par uppläsningar, som blefvo en intressant motsats till Björnsons.

Bang är subtil, nervös, raffinerad, han är också djupare och förnämare. Björnson har ett folkligt gemyt, Bang ett aristokratiskt. Den ene är en fjällbondenatur, som hör hemma bland huldror och trollgubbar, den andre en lifserfaren tungsint världsmän, som lefvat halfva sitt lif i storstädernas konstnärskretsar.

Diktaren läste mest ur sina egna verk, "Mesterens död" ur romanen "Mikael", en scen ur "Tine", en ungdomsskiss, "Prästen" och åtskilligt annat. Alltsammans mejslade han ut med nervös och öfvertygande konst, hvarvid man ömsom beundrade röstens stora skiftningsförmåga, ömsom den rika och dock behärskade gestikulationen. Det hela var en lysande lektion i skådespelarkonst.

ARIEL.

Herman Bang på estraden.

SPALTEN OM BÖCKERNA

Johan Nordling: Quasi una fantasia.

C. E. Fritzes Bokförlags-A.-B.

JOHAN NORDLINGS för en månad sedan utgifna Beethovenroman har rönt det varmaste mottagande från den läsande allmänheten, och en 2:a upplaga har redan utgått från förlaget. Af lätt insedda skäl ha vi ansett mindre lämpligt att öppna Iduns spalter för någon redaktionell anmälan af boken. I stället tillåta vi oss här nedan göra några utdrag ur de uttalanden från våra ledande kritici, som hittills varit synliga i hufvudstadspressen.

DR C. D. AF WIRSÉN (Posttidningen): Denna bok utkommer i dansk, tysk, fransk, italiensk, engelsk och rysk öfversättning. Den förtjänar det, ty äfven den, som icke är fackman på musikens område och initierad i dess djupare mysterier, men dock håller densamma kär, måste känna att här ett verk af betydighet föreligger. — —

Bakgrunden till denna själsmålning är förträfflig. Den utgöres af Wien på 1800 talet med sina buktande gator, sina palats och smärre hus, sin aristokrati och sina hyggliga borgare. Det ligger någonting karaktäristiskt och mycket af trefnad öfver denna gammaldags tafla. Men vida öfver allt lyfter sig Beethoven med sin än jublande, än dystra, än bizarra fysiologi, sin storhet och sin oro. Det skulle mycket förvåna oss, om ej Johan Nordlings *Quasi una fantasia* blefve ett bestående verk, låt vara att ingen, ej ens den yppersta, kan på fullt uttömmande sätt tolka en sådan natur som Beethoven.

*

DOCENTEN FREDRIK BÖÖK (Svenska Dagbladet):

Johan Nordlings roman handlar om Beethoven, om mästarens kärlek till den unga grefvinnan Giulietta Guicciardi, till hvilken ciss-mollsonaten är ägnad, om brytningen mellan ungdom och mandom, om den smärtsamma och lidelsefulla kris, då mänskan hos Beethoven undergår resignationens elddop och hvarur den store konstnären träder fram renad och fördjupad, men med ensamheten och smärtan som tvänne trogna följeslagare för lifvet. — —

Det finnes icke det minsta af öfverhettadt patos eller affekterade attityder i denna räcka af klara och färgrika situationsbilder ur Beethovens lif, och det finnes mycken fin och äkta poesi. Kring den tunga och buttra gestalten ringla sig ypperliga gestalter och bilder från det heliga romerska rikets sista decennium, Napolenskrigens åska rullar i fjärran, och den sorglösa stämningen i det gammaltyska Alt-Wien ger en verkningsfull bakgrund till konstnärens inåtvända grubbel. Det är en komposition som är genomförd med säkerhet och smak. — —

Det är inte bara den våldsamt uppflammande hetten, den artistiska furian, som väl aldrig funnits i så typisk form hos någon annan konstnär, det är också, och framför allt, det godhjärtade, det nästan barnsligt fromma draget hos den trumpna och demoniskt själfupptagne. Det är det kärntyska, gemytfulla, djupt och rent medkännande i hans väsen, något af det hjärtliga och ödmjuka midt i strångheten, som har fått sitt kanske klaraste uttryck i Martin Luthers fadersgestalt. Johan Nordling har fått det fram i några scener, som tillhöra det starkaste och äktaste i boken, och kring hvilka det står ett verkligt skimmer. Det är Beetho-

vens besök hos instrumentbyggarens, mästare Andreas' sjuka flicka, det är framför allt mötet med den stackars Klari, urmakardottern, som är på väg till den lilla landskyrkan för att tända vaxljus hos madonnan och be om hjälp att få behålla sin Josefs hjärta. Med fin och klar blick har Nordling i denna öppna och varma sensibilitet, i det stora hjärtats friska medkänsla, sett den mänskliga och konstnärliga kraftkällan i hans väsen, den princip som ständigt för till honom nytt stoff och gör att han aldrig kan förtorkas och aldrig besegras. I hans kvalfullaste ögonblick, då han irrar kring i bergen, då kärlessorgen och den smygande döfheten fört honom till dödssprångets klyfta, åå är det en vilsekommen fågelunge, som väcker hans medlidande och på nytt fyller hans själ med lifvets flöden.

Det finnes många sådana drag, som ge Johan Nordlings "Quasi una fantasia" en halt och ett perspektiv af helt annat slag än den vanliga tomma och sterila konstförgudningen. Det röjer sig också i bipersonerna, som äro skildrade med lätt och gratiös hand och på samma gång med diskret värmande medkänsla. Bäst är utan tvifvel den förtrollande grefvinnan Guicciardi, hvars ljufva och temperamentsfulla flickskönhet med all sin hängifvenhet och all sin lekfulla lätthet icke är danad att förenas med mästarens tunga och passionerade väsen. Växelspelet mellan dessa båda kontraster, den korta och svindlande illusionen af full samhörighet, det långsamma, mildt vemodiga glidandet, som skiljer dem åt, den stingande och brännande saknaden, som vet sin egen fåfånglighet — allt detta får vacker och övertygande tolkning i romanen. Det är inget ringa bevis på mogen och klar konst att ha tolkat detta förhållande med så objektiv rättvisa — — i en färgrik, men sober stil, lyriskt mjuk, men icke ordrik, tvärtom energiskt sammanfattad i konkreta och klara bilder. Äfven i stilistiskt afseende bevarar *Quasi una fantasia* sin karaktär. — —

*

DOCENTEN FREDRIK VETTERLUND (Aftonbladet):

— — Detta är historien, bakgrunden. Men hvad som här ofvan berättats i några torftiga drag, det har i Nordlings bok stått upp igen till en lefvande värld med röster och gestalter, skuggor och dagar. — — Studier och själfsyn ligga tydligen bakom dessa sidor. Nordlings stil passar ju bra till dylik miljö- och accessorskildring. Den kan ännu som i "Siljan" bli något omständlig — dock synes den nu betydligt mindre svallande — men den kan äfven lägga sig mjukt som siden efter skildringen. — —

Öfver denna bakgrund bygges så själfva romanen: hur Beethovens kärlek till den högaristokratiska unga Giulietta di Guicciardi växer

fram, besvaras och slutligen måste rinna ut i sanden. "Mästaren", som han här liksom i romaner af Herman Bang och andra uteslutande kallas, blir strax tydlig för läsaren; hans yttre frammanas med några ord om de buttert hoppessade iäpparne och den orediga hårmassan. Och när denne enslige tvärvigg, i hvilken, som en metafysiker kunde säga, världsanden så omedelbart uppenbarar sig för de vanliga människorna, när denne genius betages af en liten gladlynt, älskvärdt barnslig och öm flicka och de två midt under en pianolektion upplefva sin jublande förnimmelse af att undret är skedt, då ler kanske den skeptiske läsaren ännu en gång med filosofen åt den makt, som "blandar sina kärleksbrev och hårlockar" in bland diplomaternas papper, de lärdes luntor, konstnärernas utgjutelser — och då betages kanske den mer omedelbare ännu en gång vid tanken på samma narraktiga och förtjusande allmakt! — — —

Det bästa i Johan Nordlings sista bok ligger — — i de gestalter och den värld, den manar fram för oss med älskvärd vänsällhet och med skiftande och intim konst.

*

FÖRFATTAREN ERIK G. NORLING (Aftontidningen):

— — Det är utan tvifvel det bästa och manligaste, förf. gett sin vidsträckt läsekrets, en lugnt avvägd, helskapt skildring, hvars ymniga, men dämpade lyriska värme enar de krönikartade detaljerna och bär upp det språkliga föredraget till en jämn stilla hänryckning — en taktfull framställning, värdig ämnet och konstarten. — —

Det märks att förf. gjort noggranna studier i den biografiska Beethovenlitteraturen, omsmält sina fakta med frihet och pietet och klokt afhållit sig från att hänga sin berättelse full af autentiska smådrag. Det som tagits med är emellertid nog att göra mästarens figur liffullt öfvertygande, hög och klar. — —

På det hela taget kan man erkänna, att förf. lyckats ge en populärt stark föreställning om konstnärskallets bittra allvar, skapandets fredlösa vällust med ständigt nya blånande horisonter att längta till, så snart inbillningen vill slå sig till ro med ett resultat, och med denna "det färdigas melankoli", hvarom Nietzsche talar. — — Men sitt kanske finaste prof på förtätadt situationsuttryck lämnar förf. i den scen vid världshuset, då mästaren som i ett plötsligt sting blir medveten om sjukdomen i sina hörselorgan: han kan inte som de andra förnimma syrsornas gnissel i höstkällan. Det är en liten intensivt konkret, enkel episod, som speglar ett af dessa ödesmoment i hvarje lif, då hjärtat och tiden tyckas ha stannat för en sekund. — —

Föremålet för Beethovens kärlek, Juliette Guicciardi, har framställts med de riktiga, blekt lysande färgerna: en själfullhetens skenbild, omstrålad af sin ungdoms och sin omedvetenhets charme. Icke ett ögonblick låter författaren henne skymma mästarens i berättelsen kraftigt inkomponerade gestalt, som beständigt har något af det brådmogna underbarnet med sitt tunga hufvud, sin buttra läpp och lifsförsakarens ensamhet, genets obotliga tungsinne i blicken. — —

Sannolikt skall John Nordlings roman om Beethoven bli mycket läst. Dess eventuella framgång kan stödja sig på bestämda litterära skäl. Dess förnämsta behag äro diktarens uppriktiga känslövarme och det lätta romantiska skimmer af kulturhistorisk forskning och förfining, som på sina ställen är omisskännligt.

BÄSTA SNITT
OMSORGSFULLASTE ARBETE
PRIMA TYGER & TILLBEHÖR
ERHÅLLAS I DE FLESTA
BARNBEKLÄDNADSAFFÄRER I RIKET

Hafre-
Gryn
och
Hafre-
mjöl

Gyllenhamar

Gif barn den bästa näring och de växa upp till friska människor.

Gif vuxna den bästa näring och de förbli friska till sena ålderdomen.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 29 OKT.—1 NOV. 1911.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt fisk med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te med tunnbröd. Middag: Soppa på brysselkål med croustons; späckad oxhare med brynt potatis, legmyer och vinbärsjelly; äppelbeignet med vaniljsås.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; sill med äggstanning och potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Pudding af kött med potatis; krusbärs-soppa med grädde och kubbar.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt köttpudding (rester från måndag); ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Jordärtskockspuré med ostsmörgåsar; kokt helgreflundra med smör och ägg samt potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; strömmingsläda med brynt potatis; kaffe eller te. Middag: Köttjärke med stufvade salta turska bönor; varm mandelpudding.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; bifstek med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Brynt hvitkålssoppa med frikadeller af kalffärs; pösmunkar å la Skogshöjd.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; kokt sill med smör och ägg; kaffe eller te. Middag: Surstek med potatis, syltlök och lingon; enkel äppelpaj med grädde.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Laxpudding med skiradt smör; smögröt med mjölk.

RECEPT:

Späckad oxhare (för 6 personer). 1 kg. oxhare, 1 hg. späck, 3 msk. smör (60 gr.), 1 tsk. salt (5 gr.), litet hvitpeppar, 1/2 l. kokande buljong.

Beredning: Oxharen, som bör hafva hängt 4-8 dagar, allt efter årstiden, tvättas med en duk, urviden i hett vatten, och späckas, ingnides med kryddorna och bindes så att den får vacker form. Smöret brynes i en järnkastrull, köttet lägges i och brynes vackert på alla sidor, spädes med hälften af buljongen och sättes in i het ugn att steka omkr. 3/4-1 tim., hvarunder det öses öfver hvar 10:de minut och spädes, när så behöfves. Skäres i tunna skivor, lägges upp på varmt fat, öfvergutes med ett par matskedar sås; garneras med persilja och grönsaker eller legmysalad isnäckor och serveras med afredd sås. Haren kan äfven spädas med grädde istället för buljong, serveras då med brynt potatis och vinbärsjelly.

Sill med äggstanning (för 6 personer). 2 stora salta sillar. Äggstanning: 3 ägg, 2 kpk. mjölk, 1/2 tsk. socker, 1 msk. finhackad persilja.

Till formen: 1 msk. smör (20 gr.). **Beredning:** Sillarna urtagas, fläkas och vattenläggas dagen innan de skola användas. De inklappas därefter i fiskhandduk eller hvitt papper och ryggen jämta alla småben borttagas. Hvarje filé skäres i 6 bitar. En elfast, låg form smörjes med smör, sillbitarna lägges i och äggstanningen hålles öfver. Sist öfverströs persiljan, formen sättes in i varm ugn och får stå i ugnen, tills äggstanningen fått en vacker, ljusbrun färg.

Kubbar (omkr. 40 stycken). 185 gr. sötmandel, 30 bittermandlar, 240 gr. strösocker, 3 hela ägg, 15 gr. hvete-mjöl.

Beredning: Mandeln torkas väl i

en duk och drifves genom mandelkvarn. Äggen vispas med sockret 1/2 tim., hvarefter mandeln och mjölet tillsätts. Degen lägges med tesked på smord och mjölad plåt i form af runda eller aflånga kakor. Kakorna gräddas ljusbruna och halfforra i svag ugnsvärme och tagas genast af plåten.

Stufvade, salta, turska bönor (för 6 personer). 1/2 kg. salta bönor, 8 dcl. vatten.

Hvit sås: 2 msk. smör (40 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 3 dcl. bönspad, 3 dcl. grädde eller mjölk, 1 äggula, 2 tsk. socker (10 gr.).

Beredning: Bönorna lägges i durkslag, spolas med kallt vatten och få ligga i rikligt med vatten omkr. 12 tim. De spolas ånyo, påsätts i kallt vatten och få sakta koka, tills de äro fullkomligt mjuka, hvartill åtgår omkr. 2 tim. Spadet afhålles och tillvaratages. Till säsen fräses smör och mjöl, spadet och grädden spädas på och säsen får koka 5 min. Den afredes med äggulan och får sjuda, hvarefter bönorna iläggas och stufningen afsmakas med socker. Serveras till kokt korf, salt kött m. m.

Varm mandelpudding (för 6 personer). 50 gr. sötmandel, 4 bittermandlar, 4 ägg, 2 msk. socker (30 gr.), 2 dcl. grädde, 1/2 tsk. finrifvet citronskal, 1 tsk. potatismjöl (5 gr.).

Till formen: 2 dcl. strösocker (170 gr.), 2 msk. kokande vatten.

Beredning: Sockret smältes i en smord, något varm stekpanna, spädes med det kokande vattnet, och härmed beklädes en slät hålförm. Mandeln skällas, torkas i ugnen och drifves genom mandelkvarn. Äggulor och socker röras i en kastrull 1/4 tim. Grädden kokas upp och hålles på äggen under stark vispning, hvarefter krämen får sjuda öfver elden. Kastrullen aflýtes och vispningen fortsättes tills krämen är kall. Då tillsätts mandeln, citronskalet och mjölet. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna äggvitar. Massan hålles i den beklädda formen och gräddas i vattenbad i ugn omkr. 3/4 tim. Puddingen uppstäljes efter 10 min. och serveras varm med vanilj- eller citronsås, om så önskas.

Pösmunkar å la Skogshöjd (omkr. 18 stycken). 3 1/2 dcl. tunn grädde, 1 1/2 msk. socker (23 gr.), 6 bittermandlar, 10 sötmandlar, 3 1/2 msk. smör (70 gr.), 110 gr. mjöl, 3-4 ägg.

Till kokning: 1 kg. flottyr.

Beredning: En kastrull med rund botten smörjes med 1/2 msk. af smöret, grädden ihålles och sockret samt den skällade och rifna mandeln tillsätts. Grädden får koka upp, resten af smöret iläggas, och mjölet ivispas med stälvisp. Smeten får därefter koka, tills den släpper pannan. Kastrullen aflýtes, äggen inarbetas, ett i sänder, och smeten röres 10 min. Massan formas med två matskedar till runda bullar af en liten skorparas storlek, hvilka kokas vackert gulbruna i flottyr. Munkarna böra formas så släta som möjligt och ej mer än 3 st. kokas på en gång. - Flottyrten får ej vara för het, ty då kunna munkarna ej svälla ut. - De vändas med hälslärf, och då munkarna hafva gulbrun färg på båda sidor, upptagas de med hälslef och läggas på sugpapper på varm plåt i spisen. De sockras och serveras varma med sylt, som efterträtt eller till kaffe eller te.

Laxpudding (för 6 personer). 3 1/2 hg. salt lax, 1 lit. skummjöl, 1 lit. kokt, kall potatis, 3 ägg, 2 tsk. mjöl (10 gr.), 4 dcl. gräddmjöl, 1/4

Flick-Klädning, Lisa

af prima röd foulé, kantad med marinblå, Kr. 7.50

Goss-Kolt, Olle

af hvit cheviot med coul. bårder Kr. 6.25

Lisa. **Olle.**

A.-B. NORDISKA KOMPANIET, STUREPLAN.

tsk. hvitpeppar, 1 msk. finhackad persilja.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 3 msk. stötta skorpor.

Beredning: Laxen sköljes, skäres i skivfor och får ligga i skummjölken omkring 3 tim., tages upp och inklappas i en duk eller i hvitt papper. Potatisen skalas, skäres i skivfor och lägges hvarfvís med laxen i en smord och brödbeströdd puddingform. Äggen vispas med mjölet, mjölken, pepparen och äggstanningen hålles i formen. Puddingen beströs med persiljan och gräddas i ugn omkr. 40 min. Serveras med smält smör eller korintsås.

Smörgröt (för 6 personer). 1 lit. mjölk, 80 gr. smör, 115 gr. mjöl, 1/2 msk. salt.

Beredning: Mjölken kokas upp. Smör och mjöl fräses 2 min., mjölken spädes på litet i sänder, under rörning, och gröten får koka 15 min. Afsmakas med salt och serveras med mjölk.

Men här skall ni få en treflig syssel-sättning. Tag nu initialerna till alla dessa orters namn och sammanställ dem rätt, så finner ni våra namn, som äro mycket vanliga.

På papperet stodo följande namn: Aachen, Dakota, Efesus, Edessa, Erfurt, Danzig, Laholm, Milano, Neapel, Narvik, Nyborg, Nassau, Odense, Odessa, Passau, Ragusa, Ramnäs, Rangun, Skånör, Sköfde, Smyrna, Sydney, Smögen, Tanger, Toledo, Toulon, Örebro, Ultuna.

Nu fick den frågvide herrn att sköta. Men inom kort hade han fått reda på herrarnes namn, och när han sedan högt utsade dem, så skrattade han jovialiskt. Och detta skritt var så smittosamt, att de tre resande herrarne glömde sin trötthet och instämde i skrattet, hvarefter de alla fyra talade gladt med hvarandra.

Hvad hette nu herrarne? Hur fann den frågvide herrn deras namn?

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 43

HVAD HETTE DE TRE RESANDENA?

Gåta af Ebon.

En frågvis herre träffade en gång under en järnvägsresa tre andra herrar, som emellertid voro mycket trötta och ville vara i fred.

Den frågvide lämnade fram sitt visitkort och ville gärna veta de tre andra herrarnes namn.

Den minst trötte af dem tog då upp ett papper på hvilket han skref ett antal ord och lämnade det sedan till den frågvide och sade:

»Här ser ni namnen på alla de ställen som vi under vår resa besökt, det är 28 ställen, så att ni kan förstå, att vi äro alltför trötta att prata.

Lösning insändes undertecknad med namn och adress till Red. af Idun senast den 12 november. A kuvertet bör angifvas pristäfling n:r 43.

De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris: 1:a pris: en försilfrad brosch eller också böcker — fritt val — till ett värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 39.

Ordet är: Hallå!

Vid den företagna granskningen af de insända lösningarna ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats

OXYGENOL

med VÄTESUPEROXID

Är öfverlägset öfriga munvatten i mekaniskt renande förmåga. Gör tänderna hvita, stärker tänder och tandkött. Rengör bryggor o. konstgjorda tänder härmed så undvikas inflammationer.

GAS

är det lämpligaste bränslet för matlagning och vattenvärmning.

Gör ett besök på Stockholms Gasverks Utställning, Kungsgatan 14.

Rikstelefon 28 98. Allm. telefon 40 57.

Gasstekugnar utlämnas på prof en månad gratis. **Spisar** mot en kvartalshyra per kr. 2:60 till 3:60.

KOBBS THÉ

Begär alltid **Kobbs Thé.**

Peking, Canton, Honkong, Congo, Zaryana, Maracong, Mandarin.

M. S. Kobbs Söner, Göteborg.

Sveriges enda specialaffär i Thé. Etablerad 1809.

A.C. SVENSSONS

KNÄCKEBRÖDSBAGERI

GÖTEBORG SVERIGE

Äkta Göteborgs-Knäckebröd.

Hygienkontrollant: **Dr G. Hjort af Ornäs.**

Tel.: 11 & 929.

BÄST ÄR

EKSTRÖMS JÄSTMJÖL

ÖREBRO KEM-TEKN-FABRIK

ORIG. NAL SINGER SYMASKINER

Världsberömda.

SINGER Co

SYMASKINS AKTIEBOLAG

Filialer i alla större städer.

Hotell Excelsior,

Stockholm C, 35 Birger Jarlsgatan,

motsvarar de bästa af utlandets Christliche Hospize och Temperance Hotels. Lämpligt för damer och familjer. Inga drickspengar.

Sockerkakor bakade i hemmen

Äro ju de bästa, men de kunna lätt misslyckas. Detta händer emellertid aldrig om man tar till hjälp

Lagermans Bakpulver Tomten

hvarigenom de med liten öfning bli lätta, delikata och porösa.

J. G. SWARTZ' HÖGSTA HVETEMJÖLSTYP

(GROFMALEN) (FINMALEN)

"SNÖFLINGAN" "SVANEN"

J.G.S. NORRKÖPING

Prenumerera på **Idun**

Lejon Dantar
PRIMA KVALITÉTÉ

BÄSTA UTFÖRANDE

Finnes i alla välsoorterade Sybehörs-, Manufaktur- och Kortvaruaffärer.

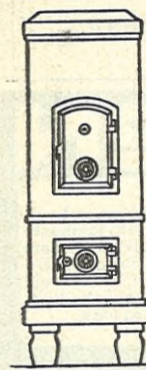
af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa prisen: Första priset: Fröken E. Grafström, Stockholm. Andra priset: Fr. Lydia Olson, Smedjebacken.

TIDSFÖRDRIF.

GISSA NAMNET.

De här betecknade småorden äro bildade af de bokstäver som ingå i namnet på ett mycket guteradt sällskaps-nöje.

Sig i luften spridande.
Vapen för en stridande.
Uti trädet gungande.
Slungad ut af sjungande.
Mänkskoföda, närande.
Ryska jorden skärande.
Till familjen hörande.
Föga nytta görande.
Många känslor tydande.
Bord och byrå prydan.
Fart i benen sättande.
Kroppstyngd underlättande.

KAMINER AF TÄLJSTEN
FÖR VED OCH KOLELDNING.
BEHAGLIGASTE OCH JÄMNASTE VÄRME.
BRÄNSLEBESPARANDE. HÅLLBARA.
MÅNGA STORLEKAR.
BEGÄR UPPLYSNINGAR!
HANDÖLS TÄLJSTENS & VATTENKRAFTS A.-B.,
UTSTÄLLNINGSLOKAL BIRGERJARLSG. 33, STHLM.

Sydsvenska Kredit Aktiefbolagets

ställning den 30 sept. 1911.

Tillgångar:		Skulder:	
Kassabehållning.....	1,478,531: 53	Aktiekapital.....	15,000,000: —
Obligationer.....	7,526,955: —	Reservfond.....	4,400,000: —
Fastigheter & inventarier	4,660,430: 63	Dispositionsfond.....	200,000: —
Reverser med hypotek af		Pensionsfond.....	116,105: 28
diverse.....	47,819,093: 36	Depositions- & Kapitalräk.	51,519,560: 36
Växlar.....	29,013,317: 50	Sparkasseräkning.....	21,436,339: 70
Kreditiv- o. Kontokurant-		Upp- & Afskrifnings- och	
räkningar.....	16,132,230: 63	Kontokurant-räkningar..	10,956,044: 04
Hos inhemska banker.....	232,769: 53	Postremissväxlarräkning...	1,055,818: 48
• utländska banker.....	1,292,594: 49	Till inhemska banker.....	1,424,562: 19
Å andra räkningar.....	4,079,491: 13	• utländska banker.....	1,396,942: 82
		Å andra räkningar.....	4,699,541: 13

Kronor 112,235,214: —

En i mulden bökande.
Kapitalet ökande.
Lifslust uppehållande.
Orenhet förvällande.
Mången maträtt kryddande.
En viss kroppsdelt skyddande.
Alltid fyrbent klifvande.
Uppå vägen drifvande.

Sibylla.

23 DIAMANTER.

B	D	D	E	E
G	G	K	L	N
O	R	R	R	T
T	T	T	U	Y
Ä	Ä	Ä		

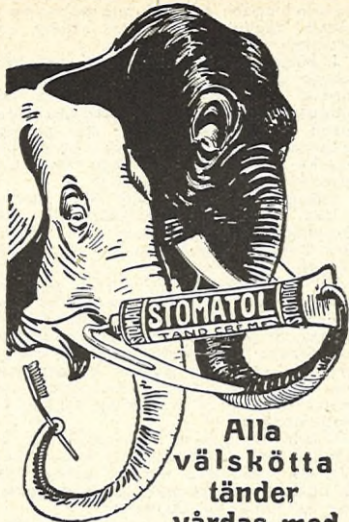
Af dessa diamanter små,
Kan man ett vackert tänkspråk få,
Ifall de ordnas riktigt.
En sanning säga de oss då,
Som ingen af oss bör försmå,
Ett visdomsord, rätt viktigt.

Faxe.

CHARAD.

På mitt första steg en kväll
Mjölnar Pelle, ack, så säll!
Upp i fönstret för att blicka
På sin kära, rara flicka,
Som i glädjen att bli brud,
Hvem kan denna glädje klandra,
Profvande sin bröllopskrud
Gnolade och sjöng mitt andra.
Han där nere, tjust och kär,
Tror han redan brudgum är,
Tar mitt tredje och sig klänger
I det öppna fönstret opp.
Men »stopp», ropar hon med en sittopp,
Knuffar honom ner och stänger
Både fönster och gardin.

Iduns

Alla
välskötta
tänder
vårdas med
STOMATOL

Lång i näsan, sur i min,
Gick han där'n och fann då redan,
Hvad han ofta erfors sedan,
Hur i äkta stånd är bra
Nödigt att mitt hela ha.

CHARADGÅTA.

Lägg nu till mitt första, och det vid
sidan hänger.
Lägg nu till mitt andra, och det vägen
stänger.
Lägg nu till mitt tredje, och det i
luften svänger.
Och ned på sitt rof utur skyarna
blänger.
Mitt hela är en stad i Sverige.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 42.
DIAMANTGÅTAN: a, ful, furan,
aurikel, lakej, nej, l.

SVAR

(Forts.)

N:R 242. Underteckn., som också har
själfständig plats, har flera gånger haft
en liten tesupé i sin »kula» med pre-
cis samma resurser, som stå eder till
buds, och kan det vara till någon
nytta för eder, vill jag gärna be-
skrifva den. Naturligtvis få gästerna
ej hafva samma anspråk som i fam-
ilj, trefnaden och nöjet kunna vara
lika stora ändå, mina små fester äro
alltid omtäckta, t. o. m. personer med
rätt stora anspråk hafva deltagit i
dem och medfört angenäma minnen.
Ni får naturligtvis tillreda det hela
föret, så intet mera än tevattnet åter-
står då gästerna anländt, allt som
påminner om »kök» är undanröjdt och
bordet kan också dukas alldeles färdigt,
med allt hvad som skall bjudas. Först
blir det ju smörgåsar och te, så nä-

Svaga och blodfattiga,
barn och äldre, böra använda Vasens
(f. d. Nordstjernans) »Ferrol», hvilket
stärkande järnpreparat hastigt ökar
kroppsvikten. Föredrages lätt af alla.
På alla apotek till 2 kr. fl.

Kamera.

Hvar finnes det någon godbjärtad
person som vill gifva en bröstklän
n fotograf en begagnad el. kasserad kamera.
Har varit sjuk och till arbete oförmö-
gen sedan 1 sept. 1909. Tänker medelst
fotografiering förtjäna en slant till mitt
lifsuppehälle. Tacksam för svar till
Leonard Öst, Afd. 7, Söderby Sjukhus,
Uttran.

gon liten efterrätt och sist frukt. De-
korera bordet med röda eller vita
astrar, gula dalior eller krysanter,
lika bra med prästkragar som finnas
stora, vackra i trädgårdar vid denna
tiden, en bordlöpare i samma färg som
blommorna, som endast få vara en färg
och en sort, girlander af höstlöf,
endast bladen trädde i hvarann, sätter
man så en slöja eller skärm i rött
kring lampan blir dekorationen af stor
effekt. Lägg upp frukten på en hög
skål, som placeras mitt på bordet,
stick in fruktknifvarna mellan frukten,
duka med frukt- och smörgås-assietter
samt koppar och brutna servetter, gärna
af papper; kopparna kunna sättas på
särskildt bord jämte efterrätten, då
ställas de brutna servetterna på assiet-
terna. Till smörgåsar köpes krydd- och
franska bröd, kax »Marie» och peppar-
kakor; förse smörgåsar af brödet med
t. ex. ägg och ansjovis (äggens kokas
7—8 min., krossas med gaffel på en
tallrik, litet gräddet eller mjölk slås
öfver, då de bli sammanhängande och
ej falla af smörgåsen, ansjovisen läggs
på och tryckes till litet), vidare salt,
kött, tunga, metvurst, kokt, mager
skinka och kalfsstek med gurka eller
tomater, sky o. dyl. På kax och peppar-
kakor strykes smör, på de förra läg-
ges marmelad, på de senare ost, (en
utsökt delikatess). Smörgåsarna sättas
på små brickor eller tallriker, hvar
för sig, med underlägg af spetspapper
(finnes att köpa i sats af 100 st. i olika
storlekar, pris kr. 1:30) och bli dessa
nästan outhärliga sen man vant sig
vid dem, ty de äro prydliga och trefli-
ga vid alla tillfällen. Efterrätt göres
af 2 ägg, 50 gr. socker, 40—50 gr.
mandel (söt, som stötes eller rivnes),
1 del mjölk, 2 del. gräddet; detta vis-
pas samman, sättes öfver eld och får
under fortsatt vispning sjuda och
tjockna, ej koka, 6 blad gelatin läg-
ges i, slås upp och får kallna. 2 del.
gräddet vispas till hårdt skum och röres
i den kalla krämen som sedan slås i
formar och ställes på sval plats, bör
lagas 2—3 tim. före användandet, gar-
neras då med biskvier och sylt. Till
teat bjudes dessutom wienerbröd, krydd-
skorpor, smörkringlor etc. Har man
dessutom råd och det lämpar sig, kan
man till frukten bjuda ett glas sherry,
detta liksom det hela blir ju indi-
viduellt. Man kan ju variera med smör-
gåsar efter behag, en varm rätt kan
ju lagas, t. ex. en omelett af gröns-
aker, hummer, fisk, sylt etc.; men
då skall den vara varm, rummet blir
bemängd af matos, och i stället skall
gästerna mötas af en frisk, restmättad
atmosfär, varmrätten kan saklöst ut-
slutas, har själf aldrig haft den, med
litet artistiska anlag kan allt göras
så trefligt och angenämt att, trots rät-
ternas frånvaro, det hela kommer att
präglas af feststämning och lifsglädje.
G. L.

Nu för tiden är så lätt göra
små fina, vackra smörgåsar, när man
kan få köpa nästan allt i charkuteri-
affärer. Jag råder er att köpa ett
par bitar färs i olika färger och t. ex.
skära små fina strimlor eller andra
figurer och lägga på smörgåsar. Ni
kan säkert få köpa litet färgad gelé

Fyrtornets
RADHES
Ansjovis i Ostronsås
Erkändt bästa inläggning.
För finsmakare!

äfven och lägga på dem, detta blir ut-
märkt vackert. Köp äfven en liten
bit Rochefortost och stöt sönder den
och blanda upp den med smör, tills
det bildar en tjock, jämn gröt. På
konditorierna kan ni få köpa såväl grön
som röd färg. Blanda ett par droppar
färg i massan och bred sedan däraf
på cakes. De bli utmärkt vackra och
välsmakande. Tag så äfven litet små-
bröd till teet samt till efterrätt nå-
gon fruktkompott med kakor, och eder
lilla tesupé är både fin och elegant
skall ni få se. A. B—m.

N:R 243. En nyttigt och användbar
klädnings kan göras af kläde i någon
mellanfärg. Man kan få franskt kläde
för 3:50 met. och som det är myc-
ket bredt blir detta tyg ej alls dyrt.
Garnera den sedan med litet spetsar
eller bårder samt siden eller nättyl i
färg i halsen och den verkar elegant
och blir mycket användbar. A. B—m.

— Studera Iduns Mode- och Hand-
arbetstidning. Hvad säger ni om n:R
9 i oktoberhäftet? Ni kan ju förenkla
den litet, om ni så vill. Ebon.

N:R 244. I Iduns kokbok finnes en
beskrifning på karamellkokning. K.

N:R 245. Se Hjärtstedts Svenska sko-
lor och utbildningsanstalter. K.

N:R 246. Lägg märke till annonsen
om »Konstlöjd i hemmen» i Idun n:R
41. Genom att lära Tarsö-arbete kan
ni erhålla ganska god förtjänst.
H. S.

N:R 247. Jag har en längre tid lidit
af samma onda under min fot som
ni och försökt en hel del olika läke-
medel som ej hjälpt mig, men nu har
jag ändtligen funnit ett säkert bote-
medel som skall bli mig ett nöje
att få rekommendera er. Jag köpte
på apoteket för 10 öre Kjongs plåster.
Tog en bit af det, som jag värmd
öfver ett ljus med en pennknif och
strök så salfvan på en liten lapp.
Därför lade jag en bit bomull och
så strumpan på. Efter ett par dagar
kände jag betydlig bättring och efter
ytterligare några dagar var ömheten
fullkomligt borta. På natten behöver
det ej ligga på utan man tar det
af om morgonen. Samma plåster kan

SCHWEIZER-SIDEN
TULLFRITT TILL
BOSTADEN!

Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt eller kulört: Duchesse, Voile, Satin souple, Taffetas, Crêpe de chine, Eoliene, Côtelé, Mousseline, 120 cm. bredt, från 95 öre metern, sammet och plysch till klädningar och blusar, äfvensom broderade klädningar och blusar i batist, ylle, lärf och siden. Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner, porto- och tullfritt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 4 (Schweiz).
Sidentygs-Export. — Kungl. Hofl.

Hälften så skadligt,
hälften så dyrt
blir bönkaffet, om Ni använder
»KATHREINER» som tillsats.

»Det är fråga om Eder hälsa.»

Serravallo

Kina-Vin med Järn.

Vid Hygieniska Utställningen i Wien 1906: Statspris och Hedersdiplom samt Guldmedalj.

Stärkande medel för svaga, blodfattiga och rekonvalescenter. — Aptitretande, nervstyrkande, blodrenande medel. Förträfflig smak. Öfver 7,000 rek. af läkare.

J. Serravallo, Kungl. o. Kejs. Hoflev., Triest (Österrike).

Till salu & apoteken i flaskor om ½ l. & Kr. 2.50 o. om 1 l. & Kr. 4.50.

ligga flera dagar. Jag hoppas ni skall få samma goda hjälp som jag fått. Anna H—m.

N:r 248. Se Ellen Keys artikel pensionat i världsstäderna.

N:r 249. Nygift par går först omkring på små korta visiter hos sina bekanta och gör därefter bjudning för dem. Ego.

N:r 249. Sitt ni lugnt och vänta på bjudningarna, ingen människa har anspråk på en nygift familj. Naturligtvis skall ni göra visiter, men behöfver ej bjuda någon förrän ni själf blifvit bjuden. A. B—m.

N:r 250. Olive Schreiners ock: Kvinnan och arbetet. K.

TVÅ MÄNNISKOR.

Skildring ur skånska folklivet af
Karla Rönne.

(Forts.)

Kuku, kuku, lät det inifrån skogen och småfågarna skyndade att stämma upp sina glada melodier. Det sjöng och drillade ur hvarje buske, hvarje träd, det sjöd och svällde af saf och lif i hvar ört, hvar tuftva!

Och öfver allt detta hvalfde sig himlens blå kupa med en sol, som nått sin middagshöjd.

Olof stod betagen, förtrollad! Hvilken färging, hvilken syn!

Ja — det gjorde skäl för sitt namn, hans sköna Fagerhult, hans kära födelsebygd, vid hvilken han var fästad med tusentals osynliga trådar.

Hanna skulle ha varit med i dag. Då hade hon inte kunnat kalla trakten ödslig och fattig, ful och naken!

Ja Hanna!
Ständigt gingo tankarna till henne! Ljung älskade sin hustru allt för högt för att kunna glömma henne och han visste att äfven hon höll honom kär.

En gång — det kände han inom sig — skulle allt bli godt och bra igen och Hanna till sist gå som husmor på Björkeröd.

Men först måste allt bli annorlunda och bättre! Först skulle han bygga och odla och dika ut och rödja och hans lilla hemman stå som ett mönsterbruk, putsadt och fint inne som ute, i hvar vrå och vinkel.

Och det fattiga Björkeröd, som Hanna nu föraktade och afskydde, skulle bli henne lika kärt, som det var honom. — — —

Och Hanna!

Ja, hon gick nere i Stäfvie och sysslade som vanligt med litet af hvarje i föräldrahemmet. Men de gamlas alla försök att få henne att stänga det egna lilla hemmet och flytta in till dem i sin forna kammare, voro förgäfves. Hon bodde kvar i »lillastugan» och höll nu som förut pyntadt och fint som i ett dockskåp. Och allt skulle vara precis som när Olof var där. Hans gamla hvardagsshufva hängde ännu på sin spik i taket och pipan stod stoppad på hörnhyllan. På väggen ofvan soffan hängde hans och Hannas porträtt i brudstassen, och framför detta kunde Hanna stå långa stunder till hans ögon skymdes af tårar och det sved ända ned i hjärterötterna vid tanken på honom, från hvilken hon kunde skiljas så kallt och så ovanligt, kanhända för alltid.

Nej, ack nej, inte för alltid!

Han skulle komma tillbaka, han måste komma och hämta henne med sig till Björkeröd! Ack, nu var hon färdig följa honom, hvart det än bar, vore det ock till världens ända!

Hvarje dag stod hon på verandan, otåligt väntande att halte-Kristian skulle komma med postväskan. Kanse där var bref från Olof!

Men alltid gäckades hennes hopp. Julen kom och gick, påsk och pingst likaså — det blef sommar och det blef vinter igen, men ingen Olof hördes af.

Många gånger kände Hanna en okuflig lust att själf skriva till mannen, skriva varmt och kärleksfullt och be honom glömma och förlåta. Men så kom den medfödda s'ättbondestoltheten och ville ha ett ord att säga! Det var h a n som borde taga första steget, det var han, som lämnat sin unga hustru ensam och rest sin väg från hemmet och henne. Det var hans skyldighet att ödmjuka sig och tigga om förlåtelse och öfverseende.

Så gingo åren. En dag på andra året efter Olofs afresa, när Hanna gick och dukade middagsbordet, började fadern försiktigt föra samtalet in på Ljung.

»Hm, här har du nu snart gått i tre år och väntat på, att han skall komma igen! Din bästa tid försvinner på det viset! — — — När man tänker på att du är socknens både rikaste och likaste kvinna och så ska gå och krusa en så'n där fattiglapp! Du som kunde få en karl på hvar finger, om du ville! Se bara på vår nye nabo, nämndemannen! Hvad tror du han vitt om tätt gör sig ärende hit och vill låna min harf och mina häst-hackor för? — — — Hm, man har väl ögon i pannan, fast en börjar bli gammal, och det syns nog, hvar det är som drar honom hit! — — — Och den nye klockaren se'n. Här ränner han bitta och sent och låtsar sig söka gamla moster Karna, för att teckna upp alla de många historier och visstumpar, hon kan haspla af sig! Jo, jo män! — — — Nej, det är nog en annan

person, han helst vill paschasa med, om det kunde bära sig! — — — Ja, det säger jag dig, tös, att var du dig klok och förständig, så skilde du dig från den eländige göingen, som inte bryr sig om dig ett världens dugg. — det syns ju nog — och fick dig en bra och hederlig man härnerifrån, som inte lämnade hustru och hem för ett uselt skogsboställe, som knappt ger mat till katten ens!»
»Tala aldrig om skilsmässa, far!» förklarade dottern lugnt, men så bestämt, att fadern förstod att det inte dugde med några öfvertalningar, »jag skiljer mig aldrig från Olof, utan han själf ber mig därom! Och vänta på honom skall jag om det så blir tio år eller mera! Och någon annan karl än han kommer jag aldrig att se åt en gång! — — — Så tala aldrig mer om något sådant!»
Och gubben muttrade några rader i skägget om envisa glöttar nu för tiden, som själfva ville råda och trodde de begrep mer än far och mor. Men om Olof och skilsmässa talades sedan aldrig ett ord. — — —

I fyra års tid hade Olof Ljung nu bott på Björkeröd. Och den, som nu såg detta ställe, skulle icke kunnat känna igen det gamla, förfallna hemmanet.
Den nya järnvägen, med station i Bokhult, ej långt från gården, hade gifvit Olof god förtjänst som rullare under lång tid. Och hvad som var än bättre! Nu kunde han lätt och bekvämt få hem all den kalk, som behöfdes att lägga på mossjorden om den skulle ge goda skördar.

De Ljungbevuxna fälten närmast gården tog han ock först itu med. Det var ett styft arbete och det fordrades både krafter och tålmod att få den bestämda arealen i ordning och förvandlad till djup jordmylla. Men för hvar svett-droppe, som vattnade tegen, tänkte Olof på Hanna. Och hvar sten-block, som rödjades undan, hvar kvadratfamn jord, som vanns, förde honom ju närmare målet.

Det var ju för hennes skull han mödade sig och släpade och den tanken gjorde det tunga dagsverket lätt.

De första åren hade Ljung inte frågat mycket efter hur det såg ut inomhus och bohaget hade varit det allra tarfligaste. Men efterhand fingo de uttjänta, rankiga möblerna ge rum för nya prydliga — soffor och skänk i allmogestil, grönmalade. Ett större bord och åtta stolar i samma stil och färg fullbordade inredningen i stugan. Till kammaren förfärdigade han — ty Ljung ritade själf hvarvarenda tingest efter ritningar i »Småbrukaren» — en brunbetsad säng, kommod och fönsterbord, där var också god plats till en byrå, men den skulle nog komma se'n och utan att Olof behöfde göra den!

Under allt detta arbete blef det lilla hemmet honom kärare för hvar dag. Och hans längtan efter att få dela det med hustrun växte. För hvarje bräda han fogade samman, för hvar spik han slog in, kom han ju det stora målet ett tuppfjät närmare.

Och det gemensamma boet skulle nog till sist gifva dem lycka och frid!

På fjärde sommaren hade Ljung rivit kostallslången och byggt upp en ny praktig ladugård ett stycke från boningshuset uppe på backkrönet, dit han också hade förskikt att flytta stugulången, när han fick råd bygga en ny.

Inredningen i den nya ladugården var den allra mest moderna och praktiska och åtta vackra, rödbrokiga kor stodo och stampade vid de cementerade foderborden därinne.

Också hade Olof på flera bekantas tillrådan anmält sitt jordbruk för premiering hos Hushållningssällskapet. Och den prisnämnd, som besåg stället, hade många berömmande ord för det välskötte småbruket. — — —

Vårsohlen hade pressat tjälen ur jorden, hela naturen sjöd och ångade af det nya, fulla lifvet, och på björkarnas långa hängen voro bladen fullfärdiga. Framme i Olofs vackra trädgård stodo narcisser och pärlhyacinter i blom och äppelträden började redan skifta i rött och hvitt.

Från morgon till kväll var Ljung i verksamhet.

Han styrde plogen i den svarta myllan där tilta lades till tilta, han harfvade och trumlade och sådde, där han gick i sin nyröjda åker och sjöng så det hördes ända bort till gamla Cilla. Han sysslade i stuga och fåhus och stultade omkring i kök och spiskammare, i fart med att ställa om middag åt Ljung och hjälppojken, han lejt nu till värbruket.

»Han är då en ovanlig karl, den Ljunga-Olof,» muttrade gubben småleende för sig själf. »Så trägen och rask och tavarlig och så alltid ordentlig och förstör inte ett öre på fylle! Och vänlig och hjälpsam och gladlynter! — — — Ja, de är då en riktig glädje se en så hyggelig karl! — — — Den där slättbomänniskan, hustru hans, skulle ha pisk och det med besked, som nämns låta en så'n man gå här ensam och sörja och längta efter 'na. För det gör han, det ser jag tydeligt, fast hon förtjänar då inte han gaf na en tanke en gång, det leda lifvet!»

Olof var rent outtröttlig och hängde i värre än någonsin förr.

I trädgården gräddes, såddes och planterades. Han klippte häckarna och målade grinden, han grusade alla gångar och reste en hög flaggstång på den lilla gräsplanen framför boningshuset. Detta påbyggdes med en lång, öppen veranda åt trädgården och en större förstukvist med brokiga glasrutor åt gårdsidan.

En dag för Ljung på auktionen efter häradsdomaren i Järsjö och köpte hans gamla fjädervagn och en bättre enbetssele med metallb.s.ag.

I början af juni kom ett bref från länets jordbrukskonsulent att han i medio af juli tänkte eskortera ett tjugotal småbrukare från Kristianstadsorten på en studiefärd till provinssens nordvästra del och på vägen ville besöka Björkeröd och taga det lilla mönsterbruket i betraktande.

Ljung fick än brädare efter detta. Han ordnade i redskapsbod och vagnsskjul, han putsade och gjorde fint i stallar och uthus och på gårdsplanen.

Så körde han in till staden och vid hemkomsten hade han med sig den vackraste rödlackerade gungstol och — väl nedpackade — en guldbronserad hänglampa och kaffeservis af rosigt porslin, ett helt dussin koppar och två kakfat och kanna, sockerskål och snipa. Och så en fin blågul flagga för flaggstången!

Gamla Cilla slog ihop händerna af häpnad och beundran och kunde inte begripa hvad som tog på Ljung, som så ödslade med pengar, han som annars var så rädd om styfrarna.

Några dar före midsommar tog Olof och pojken i tu med att polera och tvätta den blåmalade vagnen, nysmorde selen och gned beslaget så det glänste som silfver.

Och pojken fick besked att dagen efter midsommardagen köra till stationen vid tolfåget och ha väl ryktat fuxen och inte glömma hissa flaggan i topp innan han begaf sig af.

Cilla skulle baka hvetebröd och småkakor och nacka den stora leghornstuppen och steka till middag och ha fint och blåst i stugan. Olof skulle resa bort på ett par dar och ha fruntimmersfrämmande med sig när han kom igen.

Ljung gaf alla order med glänsande ögon och jubel i rösten och bara skratade och skämtade, när gamla Cilla med hela sitt ryngiga anlete som ett stort frågetecken undrade och gissade och funderade öfver hvad som skulle stå på.

— — — Tåget brusade fram öfver vidderna, stannade en stund vid den lilla stationen och aflämnade och mottog passagerare, men fortsatte snart åter sin färd och försvann i skogen.

Olof Ljung gick med spänstiga steg tvärs öfver perrongen och hän till trädgårdstängslet där bakom. Här stod Johan vid skjutsen och undrade hvad det kunde vara för rart främmande som skulle hämtas med vagn, när det bara var ett litet stycke att gå från från stationen och till Björkeröd.

Han glömde att hälsa, så brått hade han att bli på en vacker ung kvinna, nått och prydligt klädd, som gick vid husbondens sida, och båda sågo så förnärligt glada och lyckliga ut.

»Här ser du din matmor, Johan, min hustru Hanna,» sade Ljung. Och pojken fick ändtligen huan af och gjorde en tafatt bok för fruntimret, som smålog och tog honom i hand.

Därpå hjälpte Ljung sin hustru upp i vagnen tog själf tömmarna och satte sig bredvid henne. Och så släppte han efter tygeln och lät fuxen sätta af mot hemmet.

Vägen gjorde en sväng ur bokdungen och steg så småningom uppifr. Den mötte den lilla bäcken, som under buller och bång rusade åstad för att kasta sig i Säfsjöns fann.

Så voro de uppe på höjden och Björkeröd låg framför dem.

Och Hanna såg med förundran det prydliga boningshuset, det nybyggda stallet, trädgården och alltsammans — så fint, så pyntat och nått! Flaggan smälde för vinden, ute på gårdeflenn gingo de hvita hönsen och kacklade, i dörren stod gamla Cilla och neg och välkomnade. Och öfver alltsammans sommarsolen ut hela floder af strålande, värmande ljus!

Hon såg och såg tills ögonen fylldes med tårar och hjärtat af stilla ånger och sorg öfver att hon så länge låtit Olof gå här ensam och öfvergifven af henne, som bort stå vid hans sida.

Och hon tyckte att hon aldrig, hur mycket hon än försökte, skulle kunna ge honom nog igen och hålla af honom och hjälpa honom så som hon förtjänade.

På eftermiddagen gingo Olof och Hanna omkring och besågo ågorna. De gingo där hand i hand med åkrarnas böljande grönska omkring sig. Det såg ut att bli ett godt år och sällan hade vädet varit så gynnsamt.

I trädgården stodo jordgubbarna i långa, jämna rader, redan sänkande grenar med stora rodnande bär mot marken. Hallonbuskarna voro öfversålade med halfvuxna bär och frukträden buro tusentals gröna kart.

Olof visade och förklarade och berättade och hustrun lyssnade och log mot honom. Men det låg liksom en afbön för det han måst utöfra allt detta ensam i de varma blickar hon gaf honom.

På kvällen sutto de båda på verandan och sågo hur solklotet doppade sig flammande rött i Säfsjön och dess reflexer länge dröjde kvar bland träden. (Forts.)

BREFLÅDA

EXPEDITIONENS BREFLÅDA:

Bertha. Iduns romanbilaga finnes icke till salu separat, utan blott fullständiga lösnnummer af Idun. Se annons å sid. 697 i detta nummer.

Nervösa personer

använda
Mühlrads Lecitin-tabletter,

som innehålla det för nerverna så viktiga och styrkande lecitet. Detta är en lifsviktig beståndsdel i hjärn- och nervsubstansen. Vid neurasteni och andlig öfveranstängning m. m. Lecitin är nerv-födans. Mühlrads Lecitin-tabletter fås endast å apotek.

Reklam Shantung-Siden.

Direkt från våra mäktiga teförbindelser sälja vi i reklamsyfte denna för-tjusande kvalitét, samt äkta Malteserkrugar, knypplade för hand af siden, till partipriser (billigare än svenska köpmän kan köpa samma vara), oet vill säga för något under 2/3 af varans verkliga värde.

Begär prospekt med pris, prof och villkor från Te-A.-B. Kohinoor, Göteborg.

Prenumerera på Idun.

Hafregryn
Hafremjöl

AXA Hafregryn äro synnerligen dryga. Därför bär mera vatten eller mjölk tillsättas vid kokningen, så att gröten ej blir för tjock.

Hotell Windsor

Rom.

Första klass familjehotell. Centralvärme, hiss och badrum.

Enda hotell i Rom där svenska talas. Bref besvaras på svenska.

Castelli & Lantenay.

DIALON

Tusentals Professorer och Läkare rekommendera DIALON såsom det verksammaste och angenämaste inströbuder för såväl små barn som vuxna; mot stark utdunstning, skokaf, inflammation och rodnad i huden, vid brännsår, hudklåda, liggsår och talrika hudsjukdomar. — — — Finnes å alla apotek.

En roman om Beethoven.

2:a upplagan.

QUASI UNA
FANTASIA

AF

JOHAN NORDLING.

PRIS 4 KRONOR.

C. E. Fritzes Bokförlags A.-B.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

BARNSKOTERSKOR, utbildade, erhålla anställning genom Arbetsförmedlingen. Huvudkontor: Regeringsgatan 113. Afdelningskontor: Högbergs 37. Expeditionstid kl. 9-4, lördagar 9-2. Rikstel. 40 47. Personlig inställelse. Betyg böra medtagas. »Anlita närmaste kontor!»

HUSHÄLLERSKA, väl kunnig i matlagning, pålitlig och ordentlig, som kan sköta ett ungarhushåll med hjälp af jungfru och är försedd med goda betyg erhåller genast fördelaktig anställning i st. f. en insjuknad. Närmare meddelar Klädesfabriken, Svängsta.

HUSFÖRESTÄNDARINNA, duglig och fullt kompetent sökes till landtård i södra delen af landet till 1 november. Husmoder saknas, köksjungfru finnes, hushållet cirka 12 pers. Lön pr månad c:a kr. 30. Svar »X. X.», Iduns exp.

PLATS SOM SJUKSKÖTERSKA för Bollnäs socken och köping finnes ledig att tillträda den 1 inst. dec. eller efter överenskommelse. Lön 600 kr. och 120 kr. i hyresbidrag samt vid förtäringstid till och med 50 öre pr tjänstgöringsdag. 3 mån. ömsesidig uppsägning. Högade kunna insända sina ansökningar före 5 nov. åtföljda af betygsskrifter om kompetens och tjänstgöring samt uppgift om ålder. Foto. önskvärdt. Bollnäs den 16 okt. 1911. Kommunalnämnden.

PLATSEN såsom föreståndarinna för Halländska hemslöjdföreningen Bindslöjden är ledig och kan sökas hos styrelsens sek. O. Ehnbo, adr. Halmstad, före den 7 nov. Aflöning i mån af kompetens.

I MINDRE FAMILJ, där barnflicka och passpojke finnes, kan en anspråklös bättre flicka med ordningsinne, fullt kunnig i såväl enkel som finare matlagning, bakning, städning o. d. få plats. Sömnad önskvärd, ej nödvändig. Goda rek. önskas. Löneanspråk, helst äfven foto., böra sändas under adr. »Ingenjör», Iduns exp. f. v. b.

I stad i landsorten, tjänstemannahem, får som medlem af familjen, där jungfru finnes, bildad hushållsvan flicka, kunnig i matlagning, bakning o. s. v. plats. Vid. Nya Inack-Byrån, Jakobsbergsg. 34, 1 tr. 6. g., Sthlm.

VERKLIGT barnkär, frisk och stark flicka af god familj, som vill hjälpa humsor på landet med inomhus föreläsningsgöromål, erhåller plats genast. Svar med rek., foto. samt löneanspråk till »Familjemedlem», Nora p. r.

BILDAD enkel flicka önskas i prästfamilj på landet att tillsammans med humsor sköta hemmet. Lön. Rikstel. Kungälv 8.

VÄRDINNA erhåller plats hos respektabel ungherre i mycket god samhällsställning, ägare till större gods i södra Sverige. Sökanden bör vara huslig och musikalisk, äga god karaktär och fördelaktigt yttre samt hurtig och sympatisk, fullt kunnig i skötseln af ett bättre hem, intresserad för landtliga bestyr, samt af god familj. Alder helst mellan 20-30 år. Svar med foto. före 1sta nov. till »Gudsägare» under adr. S. Gumæli Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

LÄRARINOR, värd-, sällskaps-, kontors-, hushålls-, barnfröknar få goda platser g:m Norra Inack-Byrån, Malm-skillsnads g. 27, Sthlm.

EN bildad flicka får plats att efterse två små gossar. Svar till Fru S. Bratt, Sjögårds Säteri, Seffle.

HUSHÄLLERSKEPLATSEN vid Nyköpings hospital bär på grund af nuvarande innehafvarinnans befordran ledig den 1 nästkommande januari. Kontanta begynnelselönen är 400 kronor, hvartill komma 3 åderstillägg, så att den efter 10 års tjänstgöring uppnådda slutlönen belöper sig till 560 kronor. Dessutom har hushållerskan fri kost jämte 125 kronor i kostförbättringspengar, fri bostad med lyse och uppvärmning samt fri tvätt. Ansökningar, åtföljda af betygsskrifter och foto, insändas till överläkaren vid Nyköpings hospital före november månads utgång. Elementarskolebildning önskvärd.

BARNFRÖKEN till Finland. En bildad, frisk och barnkär barnfröken erhåller god plats i Helsingfors senast fr. o. m. den 7 nov. för att sköta två små barn. Svar med foto. och rek. till Fru Wasastjerna, F. Telegrambyråns Annonseafdelning, Helsingfors.

UNG svensk dam får plats i under-tecknads Hemska att undervisa i tyska, enkel gymnastik och som hjälp med barnen. Svar på svenska. Mrs Lennstrand, Westcliff School, Herne Bay, Kent, England.

Plats som skriftrådgä å Rektorexpeditionen finnes för bildad flicka. Den sökande måste vara af god familj, äga god och anspråklös karaktär, vara fullt frisk samt kunna skriva en rask och jämn stil. Då expeditionens arbetet upptager enast i regel ett par timmar dagligen, vore önskvärdt, att den sökande vore intresserad af hemmet. Svar med foto., som återsändes, uppgift om ålder och familj samt ref. insändas jämte löneanspråk till »Rektor», Lund.

Hushållerskeplatsen

vid Jönköpings länslasarett är ledig för tillträde genast. Årlig lön 500 kr., kost, rum, tvätt och fria utskylder. Ansökningar med betyg (helst från liknande anställning) foto. och åldersuppgift insändas före den 30 dennes till sysselmannen, som lämnar närmare upplysningar.

Operations- och Öfversköterskeplatsen

vid Visby lasarett är ledig. Årslön 600 kr., fritt vivre och 100 kr. till beredande af semester. Ansökan, åtföljd af betygsskrifter, insändes till Lasaretteläkaren, som meddelar vidare upplysningar.

Hurtig och duglig flicka af god familj, väl kunnig i husliga sysslor, matlagning, bakning, väfning, handarbeten och isynnerhet sömnad får plats i godt och ansedt hem på landet, Skåne, om goda rek. kunna företes. Foto och uppgift å löneanspråk märkt »Duglig och tillmötesgående» Iduns exp. f. v. b.

Föreståndarinne-platsen

vid nyinrättade skolköket i Söderköping sökes hos styrelsen för Schverin-Hagbergiska Barnhemmet före den 10 nästa november. Lön 650 kr. med 2 åderstillägg efter 5 och 10 år å 150 kr. samt fritt vivre. Sökande skall hafva genomgått fackskola för huslig ekonomi samt dessutom vara något kunnig i väfnad och sömnad. Tillträdestid 1 januari 1912.

EN SKICKLIG KOKERSKA använder helst Klafreströms spisar. Dessa ba ka bättre än alla andra, då ugnen uppvärms fullkomligt jämt. Begär pris-kurant, gratis och franko från Bruket, Klafreström.

PLATSSÖKANDE

UNG bättre flicka önskas i familj på landet, helst i prästgård, att mot fritt vivre lära hushåll. Svar tack-samt till »Familjemedlem Olga», Iduns exp., Sthlm.

UNG flicka, något van vid kontors-göromål och språk. Önskar komma i hem och vara till hjälp med skrifning och lättare husliga sysslor. Svar till »A. T.», Karlstad p. r.

UNG stadgad flicka, som genomgått 8-kl. högre läroverk, önskar plats till jan. 1912 att undervisa ett eller två barn (8-12 år) i elementarämnen. Svar till »8-12», Iduns exp.

PRÄSTDOTTER önskar till 15 nov. eller 1 dec. plats som sällskap eller och värddinneplats i hem med en, högst två jungfrur. Svar till Fr. Thorman, Länslasarettet, Jönköping.

EN ordentlig, allvarlig och barnkär flicka önskar mot fritt vivre komma till bättre familj att lära sig finare matlagning. Van vid hushållsgöromål och kunnig i handarb. Tacksamt för svar märkt »Ella 26», Sundsvall p. r.

UNG bildad flicka önskar plats som skriftrådgä, helst på landet. Är äfven villig hjälpa till med lättare hushållsgöromål. Bästa betyg och ref. kunna företes. Svar till »S. T.», Iduns exp.

EN flicka, som genomgått en större hushållskurs samt därtill kurs i kläd- och linnesömnad samt broderier, önskar snarast plats i bättre familj och önskar få anses som familjemedlem. Goda rek. finnes. Svar tack-samt till »20 år», Motala.

EN ung dansk flicka önskar komma i en bättre familj som sällskap och hjälp. Är villig och kompetent att undervisa i dans, gymnastik och plastik. Svar torde sändas till Fru Klara Bergmark, Villa »Walhall», Helsingborg.

29-ÅRIG FLICKA önskar plats som hushållsfröken, föreståndarinna eller som hjälp och sällskap i fin familj hos herre eller dam i Sverige eller utomlands. Kunnig i sömnad, handarbeten, väfnad, glansstrykning, enkl. och fin matlagning, bakning, charkuteriarbeten och öfriga hushållsbestyr. Interesse för skrifning och som föreläserska. Äger god insikt i trädgårdsskötsel. Vill bli ansedd som familjemedlem. Betyg från praktisk skola och innehåfd plats. Svar till »Praktiska», Rösåla p. r.

I Stockholm önskar 23-årig bättre flicka plats i fam. som hjälp och sällskap, där jungfru finnes, kunnig i och van att deltaga i matl. och andra husliga göromål samt handarbeten. Fina rek. Lön önskas. Svar till »Familjemedlem», Skånska, Iduns exp.

UNG, bättre flicka, önskar plats på större egendom, (helst herrgård) för att hjälpa till med inomhus föreläsningsgöromål. Lön önskas. Svar till »Hurtig», Allm. Tidn. Kont. Gust. Ad. borg, Stockholm.

ALLVARLIG, huslig lärarinna önskar plats i familj 15 nov.-1 reor. Deltaga gärna i förekommande göromål. På lön fastes intet afseende. Svar till »30 år», Iduns exp. f. v. b.

HUSFÖRESTÄNDARINNEPLATS sökes af bildad småländska. Vill och kan laga god mat. Utm. betyg och ref. Lön 25 kr. Ordningssinne. Svar till »Hushållsfröken snarast», Kalmar p. r.

UNG lärarinna önskar under ferierna dec.-febr. mot fritt vivre plats såsom hjälp i familj. Svar före 15 nov. till »C. D.», Ingatorp p. r.

MOT fritt vivre önskas plats af bättre flicka som lärarinna för mindre barn eller som lekttris och sällskap. Svar till »G. H. A.», Iduns exp.

STUDENTSKA (å latinlinjen), 19 år, söker plats som guvernant, lekttris eller sällskap i familj, helst i Stockholm, Norrland eller utlandet. Svar till »Ruth», Iduns exp.

UNG, bättre flicka, som för närvarande innehar plats å en 1-kl. postst. önskar nu ombyte af sådan eller å kontor. Är fullt kunnig i alla till en postst. hörande göromål. Svar till »18 år», Nässjö.

MOT fritt vivre önskar lärarinna plats i fin familj, att gå frun tillhanda. Är villig hjälpa till med de göromål som förekommer eller läsa med barn. Betyg och rek. finnes. Svar märkt »Lärarinna», Långserud p. r.

HUSHÅLLSVAN, bildad flicka, kunnig i matl., bakning, sömnad, söker plats. Goda betyg. Norra Inack-Byrån, Malm-skillsnads g. 27, Sthlm. Riks 85 65. Allm. 111 87.

Bildad tyska

önskar plats i fint hem som sällskap och hjälp där unga flickor ell. större barn finnes. Svar till »22 år», Iduns exp.

En småskolelärarinna

önskar i jan. eller eventuellt i april 1912 anställning i familj för att sköta och läsa med mindre barn. Har genomgått särskild större kurs i moders-målet och räkning. Enkel, villig och barnkär. Svar och öfriga upplysningar lämnar fröken Anna von Seth, Lyby för Hörby.

INACKORDERING kan äldre dam, ej under 50 år, erhålla i tjänstemannafamilj i Värmlandstad. Egen gård med trädgård. Svar till »E. B. A.», Iduns exp.

I bildad hem, helst större prästgård i Norrland önskas till nyåret för 18-årig flicka god omvårdnad samt full sysselsättning och undervisning i husliga göromål tillsammans med jämnårig kamrat. Referenser önskas och lämnas. Svar till Rådman F. H. Johansson, Nyköping.

GODT hem på landet. Samvetsgrann värd lämnas åt äldre person. Svar till »A. A.», Stenungsund p. r.

A HVILOHEM i Råsunda emottagas klena personer. Vidare pr allm. telef. Råsunda 67.

ANGENÄM inackordering erhålles på Långbanshyttans pensionat i Värmland. Godt bord, ljusa rum, förtjusande natur, sjö, hög luft, björk- och barrskogar, bil- och cykelvägar. Piano. Riks i pensionatet, Filipstad 184, adr. Pensionatet, Långbanshyttan.

UNDER SKICKLIG föreståndarinnas ledning mottagas hushållselever såväl i enklare som finare matlag. som ock i ett hems skötande. För klena damer som önska rekreation och sysselsättning särdeles lämpligt. Pensionatet Långbanshyttan (Värmland).

Sjersators Pensionat och Hviloheim.

Utm. rekreationsort alla årstider. Väl ombonade rum. Storslagen bergslagsnatur. Ref. Stockh. Rikst. 68 12-118 48. Allm. 169 13. Adr.: Kopparberg. Riks 36.

För bröstsjuka.

Högåsens Pensionat, Karlskoga. Rikst. 140 B.

Ljungskile Hviloheim.

emottager nervösa och klena året om. God värd af exam. sjuksköterska. Adr. Hviloheimet, Ljungskile.

Uppsättningar för köket.

Nya A.-B. Cederlöf & Grundén, Humlegårdsgatan 12, Lidingsö. Djursholm.

Textil- o. Handarbetsateljeren

Upplandsgatan 4, n. b. Sigrid Wigren.

Örebro Husmoderskola

hörjar sin 11:te kurs den 15 jan. 1912 Undervisa i allt som hör till hush. äfven sömnad o. konservering. Skolan innehar guldmedalj. Prospekt på begäran genom Fru A'fri Rystedt.

Special-Soja.

Yppersta säs, till soppor, kött, vildt, fisk m. m.

Tillverkad efter japansk metod.

Kontr.: Prof Lagerheim.

Försäljes hos Hrr Speceri- o. Viktualiehandlande.

A.-B. Th. Winborg & Co, Stockholm.

Kungl. Hofleverantör. Guldmedalj »för utmärkt god S ja, Attika, Senap och Säser, samt som uppmuntran för framgångsrik täflan med utland.»

Äkta Haarl. Blomsterlök

i stort sortiment, för såväl drifning i kruka som för kalljord. för 1 kr. + porto 30 öre, 25 st. (5 Hyacinter, 6 Tulpaner, 2 Ta-zetter, 2 Narcisser, 10 Crocus) för 2 kr. + porto 50 öre, 50 st. (10 Hyacinter, 12 Tulpaner, 4 Tazetter, 4 Narcisser, 20 Crocus) Begär pris-kurant. — Gratis o. fr.

A.-B. L. DÄHNFELDTS FRÖHANDEL, HELSINGBORG.

Den måste Ni försöka! "Månsilfver"

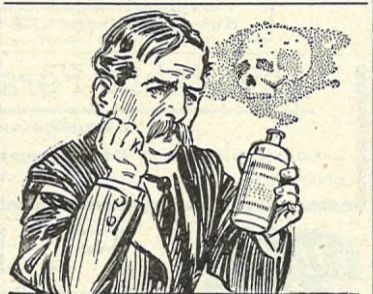
putsplattan (lagligt inregistrerad) ut-för själf hela arbetet vid diskning och polering. Den rengör kemiskt alla smorda hushållskärl och prydnadsföremål af glas, porslin och metall, utan att det minsta angripa själfva kärlt. All borstning, skurning eller putsning är öfverflödig. Pris 75 öre pr styck. Bruksanvisning med hvarje platta. Erhåles i hvarje välsorterad bosättnings-affär eller från

A.-B. Albert Zadig, Malmö.

Förbättring af ansiktsdragen

såsom höjande af näsprofilen och utfyllande af insjunkna partier medelst injektion af fast paraffin, förminskning af för stora näsa, utplånande af djupare rynkor och ansiktsveck enligt amerikanska »facial extension»-metoden, smärtfritt borttagande af ansikts-vårtor, födelsemärken o. d., utföras å mitt institut för skönhetsvård af erfaren svensk läkare. Meddelande om dagarna för emottagning liksom alla upplysningar i öfrigt lämnas af

Fru Maria Enquist, Biblioteksgatan 6-8, Stockholm. Allm. 226 62. Riks Norr 390.

När droger förfela, hvad sedan?

Hvad gör Ni när mediciner icke längre hafva någon verkan på Eder? Hvar skall Ni vända Eder för att få hjälp, när Ni ej längre vill sätta tro till sådana idéer som att enda räddningen är i förtärandet af droger och gifter!

Det finnes tusenden af stackars nedbrutna lidande, hvilka betala hälften af sina förtjänster för omöjliga läkemedel, för gifter, hvilka förfära magen och nerverna samt ointetgöra vitaliteten.

Ni gör Eder aldrig tid att öfver-väga anledningen till Eder sjukdom. Ni tänker icke på att hjälpa Naturen att bota. När någon föredrager ett medel annat än droger, så gör ni narr af honom. »O, detta är någon ny humbug», säger Ni. Alla läkemedel kunna i så fall blifva humbug efter Eder åsikt, och många äro visserligen så. När droger misslyckas är Ni färdig att gifva upp allt. Anledningen härtill är, att Ni lärts att tro på droger, alldeles som Edra förfäder på trolldom, åderlåtning och andra absurditeter.

Det enda sättet att bota åkom-mor är att hjälpa Naturen i dess arbete. Naturen behöfver styrka och näring — icke gifter. Elektriciteten är Naturens medicin. Den är näring och lif för nerverna. »Ajax»-Kroppsbatteriet är den enda framgångsrika appliceringsmetod för mätandet af kroppen med elektricitet. För värdelösa efter-apningar varnas. »Ajax»-batteriet arbetar lugnt och smekande, utan stötar och irritering, men är dock så kraftigt, att Ni ofta kan känna förbättringen efter en enda applicering.

Ni får den fritt.

Vänta icke en dag längre. Besök oss eller skrif ofördröjligen efter vår ill., So-sidiga bok. Den skall gifva Eder inblick i mångt och mycket rörande anledningen till och botandet af sjukdomar. OBS! Den sändes Eder utan någon som helst kostnad.

Telefoner: Riks 89 03. Allm. 76 48.

Svenska Elektriska Institutet, Afdeln. 15, Hamngatan 24. STOCKHOLM.

OBS! Snabbtändande veckar!

Clara Stearinljusfabrik, Lars Montén, Stockholm.

Rikhaltiga variationer. Begär pris-k. Tidaholms Bruk, Tidaholm. Kungl. Hofleverantör. Försäljningsmagasin: Beridareban-gatan 27 STOCKHOLM.

Torkade grönsaker. Spenat, Morötter, Vaxbönor, Tomater, Rosenkål, Haricots verts, Bl. Grön-saker, pr pakt. 55 öre (motsvarande cirka 1 kg. färskt), Linsor 70 öre, Spanska Nötter 90 öre, Nötkärnor 2,50 pr kg. Närsalt, Veg. mjölk, Lahmans Cacao & Choklad, Fikon, extra kvalité, pr kg. 1.04-1.14. Honung, extra fin, från Svenska Biodlareföreningen pr kg. 1.65. Alla slags gryn och mjöl, Rostad kaffe, fin blandning, pr kg. 2.10. The & Cacao från 2.50 kg. Cereal kaffo pr 1/2 kg. 50 öre. Ringäpplen, Apri-coser, Päron, Persikor, Kärnfr. Plummon pr kg. 1.00. Citroner från 1.00 pr duss. Bananer pr kg. 85 öre. m. m.

Konsverade grönsaker. Arter, Skurna bönor, Brutna bönor, Haricots verts, Sparris, Champignoner, Murklor, Spenat, Näsleklål, Morötter, Sockerärtskidor m. m. till extra billiga priser. Obs! Alla varor äro af högsta kvalité och sändas fraktfritt vid köp af för minst 20 kronor. Begär prisoffert.

Stocksunds Handels-Aktiebolag, Stocksund.

Babylådan Fix.

Tre ombyten smäl. t den nytödde, allt välsydt, prydligt, i ma kval. Kr. 10 + 50 öre frakt till landsorten. Beställ af finaste babyutstyrs-lar: schweizerbrodyr, chambric m. m. Rek. af läkare, sjukhus, barnm. Fru Ekberg, Bellmansg. 24, Sthlm. A. T. Sö. 882.

Det bästa läkemedlet är

AKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Gymnastikdirektörsexamen
afslutas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 18 sept.
Prospekt gen. **kapten J. Thulin, LUND.**

Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt! Stockholm.
Mästern Samuelsgatan 70.

Barnmorskan Fröken Elsa Hellman
åtager sig praktik i Stockholm och landsorten. Läkaref. på begäran. Adr. Banérsg. 27, Stockholm. Tel. O. 8277.

Oatine användes mot den skarpa höstluften. Denna kraftiga, snöhvita naturprodukt-extrakt af ren hafre renar porerna, läker huden o. hyn blir vacker och klar. Äkta endast i hvit burk med grönt lock. The Oatine Co., London, Oatine-Hafre Crème, Oatine-Hafre-Tvål, Oatine-Hafre-Puder, Oatine-Hafre-Balsam
säljes öfverallt samt hos A. W. Northing, Biblioteksgatan 11 o. Drottninggatan 68, Stockholm.

SANITAS. Specialaffär för Sjuk- o. Hälsovårdsartiklar.
Dambindor 95 öre pr. duss., med lifband 1.25. Sticked o. Sprutor, Sköljkannor, Bräckband, Nappar o. Bindor. Landsortsorder exp. omgående. Rekv. från 5 kr fraktfritt. Odengatan 39, Stockholm.

Lait Antéphélique
kändt i hela världen sedan 50 år) bästa medel mot rynkor, fräcknar, lefverfläckar, finnar, fnassel m. m. Pris kr. 6.— + porto. Franska Parfyummagasinet, Drottninggatan 21, Stockholm.

Vårda håret, om det är sjukt eller friskt, och använd **Ziwertz' Extrait Vegetal** bästa hårkonserveringsmedel. Rekommenderadt af många läkare. Finnes till salu hos frisörer och i parfyumaffärer samt hos Kongl. Hof Ziwertz' Eftf., Drottningg. 42, Arkaden, Göteborg. Återförsäljare rabatt.

Poudre de Riz Idéale
(Majorskan Edmann, Varberg).
Okänsligt, fastsittande, osynligt, fullständigt oskadligt och med utsökt parfy. Förnämsta parfyumaffärer.

Skönhetsvård. Fräcknar, lefverfläckar, finnar, fnassel o. d. försvinna spårlost på två dagar genom det radikala medlet **Iktyol**, pris 2 kr. Lockhårvatten gör det motsträfvigaste hår mjukt och vackert lockigt, pris 1.75. Misspyrdande hårväxt aflägsnas för alltid med **Bartios**. Ögonblicklig verkan, pris 2.50. Försändes diskret jämte bruksanvisning från Kem. Tekn. Nederl., Malmö 20.

Äkta Hårnät
bäst och billigast direkt från Svenska Hårnätimporten, adr. Stockholm Va. Stort prof mot 35 öre i frimärken.

Ferrin
Apoteket Lejonet, Malmö.
Finnes äfven i form af **Tabletter.**
Fås på apoteken.

Prenumerera på Idun!

**OLAUS OLSSONS KOLIMPORT-
• AKTIEBOLAG •**
— Etableradt i Stockholm 1880 —
1:a Anthracit

Hushållskol Cokes Briketter
Allm. Telefon 8 68, 47 35, 47 36, 3 93. Rikstelefon 179, 66 10.

MAGGI'S
Buljong-Tärningar
äro bäst!
1 Tärning gifver ¼ liter finfin buljong.
Namnet MAGGI garanterar alltid en utmärkt kvalitet
Maggi-Bolagets Nederlag, Stockholm, Norra Bantorget 22. A. T. 186 29. R. T. 80 91.

Almedahls Försäljnings-Magasin,
Kungsgatan 55, Göteborg.

Levererar fullständiga **Linneuppsättningar** för bosättningar och brudutstyrlar. Se vidare vår annons i Iduns Modellkatalog.

F. Platau,
Perukfabrik & Hårhandel,
2 Hovedvagtsgade 2, Köpenhamn.
Moderna hårarbeten för Damer och Herrar.

FÖR HÖSTSÄSONGEN 1911!

Nu utkommen!

Iduns Modellkatalog N:r 4

med ett rikhaltigt urval af säsongens bästa modenyheter.

Till salu i alla boklädor, hos alla tidningsförsäljare och portofritt från Iduns expedition, Mästern Samuelsg. 43, Stockholm.

Pris 60 öre.

MYRSTEDT & STERNS AKTIEBOLAG

STOCKHOLM. • Kgl. Hofleverantör. • KUNGSGAT. 5.
Allm. Tel. 45 67. Rikstelefon 5 63.

Sveriges största Specialaffär i
Mattor, Möbeltyger, Gardiner, Möbler

m. m.
Största lager orientaliska mattor.

Allt till mycket låga, bestämda priser.

Sveriges äldsta och största specialfirma

BARNKLÄDER

Aktiebolaget
M. BENDIX,
18 Regeringsgatan. 5 Sturegatan.
90 Drottninggatan.

Säsongens alla nyheter nu inkomna.

Svenska Slöjdföreningen

utlottar årligen i fyra dragningar mönstergilla alster af konstindustri, konsthandverk och konstslöjd i värde varierende från kronor 6,000, 5,000, 4,000 etc., etc., intill 25 kronor per vinst. Lott för helt år 15 kronor eller med omsättning, till 2 kr., 3 kr., 4 kr. och 6 kr. per respektive klass. Återstående dragningar den 14 september och 14 december. Utställning och lottförsäljning 16 Birgerjarlag.

Anna Lundborg har återtagit sina lektioner i **Bokbinderi.** Kurser à 25 kr. Äfven meddelas undervisning i porcelinsmåleri. Anmälningstid 4—5 e. m. Sturegatan 83, 3 tr. Obs! Ändrad adress. Allm. Tel. 224 59.

Birgittaskolan,

Regeringsgatan 19—21, Stockholm.

Kurser i Klädsömnad på 3 à 6 månader. Afgångsbetyg efter 6 månader. Lektioner i fransk linnesömnad, konstbroderi, spetsöm och knyppling. Färdiga och påbörjade textilarbeten. Beställningar emottages. Prospekt på begäran. Allm. tel. 152 35. Riks Norr 504.
Elisabeth Glantzberg.

Emmy Kylander.

Nobynäs Hushållsskola.

Kurs från 15 jan. till 15 mars.

Bildade flickor mottagas å Nobynäs Herregård, härligt läge nära sjö och skog å småländska höglandet. Grundlig undervisning i hushåll, väfnad, handarbeten m. m. meddelas af examinerade lärarinnor. Väl inredda rum och hushållslokaler. Rikstelefon. Förfrågningar och anmälningar ställas till Fru E. von Kothen, Nobynäs pr Frinnyrd.

För Engelska sjukan,

som bryter ut vid alla åldrar intill 40 år, fås säker hjälp med utvärtes medel af underteknad, som har 35 års praktik i Engelska sjukans behandling.

De mest framträdande symptomerna äro **blodfattigdom, slappa armar o. ben, gnatigt lyane, ingen sömn, ingen aptit, somliga äta mycket, men magra ändå, kroppen blir upplöst i slem som stockar sig i lederna och medför kyla, klåda och utslag.** Blir ej slemmet utrensadt brytes kroppen sönder. Ingen behöfver resa hit. Beskrif symptomerna. **Snedla lemman** kunna bli återställda. Bref besvaras mot dubbelt porto. **Tusentals intyg finnas.**

Hanna Bengtsson, Malmö.
Regementsgatan 82.

Misspyrdande hårväxt borttages för alltid med **Trianon-pasta** utan efterlämnande af märken eller rodnad i huden. Absolut ofarligt, luktfritt medel — icke pulver. Bättre än elektrolytisk behandling. Användes dagligen med osviklig framgång i min praktik för skönhetsvård, vid behandling såväl i ansiktet som å kroppen. Pris 5 kr., till landsorten mot postförsändelse. Försändes diskret. **Maria Enquist,** Biblioteksgat. 6—8, Stockholm. Riks Norr 390. Allm. 226 62.

Försumma

icke, om Ni mot hög provision vill sälja moderna och fina **Jul- och Nyårskort** m. m., att genast rekvirera profkolektion, som erhålles gratis, ej franco, från **JOSEF SJÖBERG, Tranås.**

Annonsera i Idun.

Mellins Food

är bästa kraftnärning för svaga, klena barn i alla åldrar. Förordas af läkare. Köpes i apotek, speceri- & drogaffärer.

Begär upplysningar

om Kejfr-mjölks af Apot. V. Karlin, Stockholm C. a.

THULE
KÖP ALLTID
THULE
CHOKLAD & CACAO
Bästa svenska fabrikat.

Dr Reichs Kaffe och Dr Buchs Banan-Kakao äro idealdrycker för hemmen. Kaffet 1 kr. 2/3 kg, Kakao 1.10 pr 1/4 kg. paket. Direkt försäljn. från **Werner Holmstedt** Nederlag 4 Bryggareg. Sthlm. Prof o. prospekt sändes mot 20 öre i frimärken. Ombud antagas på alla platser.

Med detta nummer följer Iduns Romanbilaga, ark 20.